

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Α΄ Γυμνασίου

Τίτλος:

**«Κάνω μια νέα αρχή στο καινούργιο μου σχολείο
και μαθαίνω για την περιγραφή»**

Συγγραφή: ΤΡΙΜΗ-ΚΥΡΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΑ

Εφαρμογή: ΤΡΙΜΗ-ΚΥΡΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2012

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας λογοτεχνίας: Βασίλης Βασιλειάδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Κάνω μια νέα αρχή στο καινούργιο μου σχολείο και μαθαίνω για την περιγραφή

Εφαρμογή σεναρίου

Κατερίνα Τρίμη-Κύρου

Δημιουργία σεναρίου

Κατερίνα Τρίμη-Κύρου

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Α΄ Γυμνασίου

Σχολική μονάδα

Βαρβάκειο Πρότυπο Πειραματικό Γυμνάσιο, Αθήνα

Χρονολογία

Από 14/9/2012 έως 13/11/2012

Διδακτική/θεματική ενότητα

1^η ενότητα: «Οι πρώτες μέρες σ' ένα σχολείο», 2^η ενότητα: «Επικοινωνία στο σχολείο» και η Περιγραφή στην 3^η ενότητα: «Ταξίδι στον κόσμο της φύσης».

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

Για την εφαρμογή του σεναρίου απαιτήθηκαν 16-17 διδακτικές ώρες (εκτός από το δίωρο της γνωριμίας)

Χώρος

I. Φυσικός χώρος

Εντός σχολείου: Αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο φιλολογικών μαθημάτων του σχολείου και, κατά την ξενάγηση, όλοι οι εσωτερικοί και εξωτερικοί χώροι του σχολείου.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Απαιτείτο η εκπαιδευτικός να είναι στοιχειωδώς εξοικειωμένη με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο και τα λογισμικά που αξιοποιούνται. Γενικά, αλλά ιδίως για την [5^η δραστηριότητα](#), ήταν αναγκαίο να είναι διατεθειμένη να «δώσει χώρο» στους/στις μαθητές/-τριες, να απομακρυνθεί από τον ρόλο του κυρίαρχου στην τάξη.

Οι μαθητές/-τριες δεν ήταν απαραίτητο να έχουν ιδιαίτερη εμπειρία στην ομαδική εργασία, γιατί το σενάριο προσπάθησε να οδηγήσει ομαλά από τη δουλειά σε δυάδες σε μεγαλύτερες ομάδες. Επίσης δεν ήταν αναγκαίο να είναι καλοί χειριστές των λογισμικών που αξιοποιήθηκαν, γιατί για τα πρώτα παραδοτέα ήταν ελάχιστα τα εργαλεία που χρειάζονταν. Ήταν ευκαίριο να έχουν προσωπικό υπολογιστή αλλά και σύνδεση στο διαδίκτυο για την αναζήτηση πληροφοριών. Στο συγκεκριμένο τμήμα που εφαρμόστηκε το σενάριο όλοι/ες διέθεταν και τα δύο.

Στον αρχικό σχεδιασμό προβλεπόταν η πιθανή εμπλοκή του/της συναδέλφου της Πληροφορικής στο project με στόχο την ψηφιακή δημιουργία της κάτοψης του κτιρίου. Στην εφαρμογή η διαθεματικότητα δε στάθηκε δυνατό να επιτευχθεί. Απαραίτητη ήταν επίσης η θετική στάση της διεύθυνσης του σχολείου απέναντι στην αξιοποίηση εργαλείων του Web 2.0 από τους εκπαιδευτικούς του σχολείου, καθώς τυπικά απαιτείται η δική της συναίνεση για την αποστολή ενημερωτικών επιστολών στους γονείς πριν την παράδοση ονομάτων και κωδικών για την πλατφόρμα Wiki, που είχε αρχικά σχεδιαστεί να χρησιμοποιηθεί. Τελικά, στην εφαρμογή δεν αξιοποιήθηκε αυτή η εκπαιδευτική πλατφόρμα, καθώς δεν μπόρεσαν να γίνουν έγκαιρα οι ενέργειες που απαιτούνταν.

Τέλος, όσον αφορά την υλικοτεχνική υποδομή της σχολικής μονάδας, υπήρχε εργαστήριο με επαρκείς θέσεις εργασίας και ικανοποιητική σύνδεση με το διαδίκτυο καθώς και αίθουσα εξοπλισμένη με υπολογιστή και βιντεοπροβολέα.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Κατερίνα Τρίμη-Κύρου, Κάνω μια νέα αρχή στο καινούργιο μου σχολείο και μαθαίνω για την περιγραφή, Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου, 2012.

Το σενάριο αντλεί

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το σενάριο αξιοποίησε πραγματικά προβλήματα, για να εισαγάγει το τμήμα στην τεχνική της περιγραφής (μάθηση με επίλυση προβλήματος). Το πρώτο πρόβλημα ήταν η ανάγκη δημιουργίας ενός «οδηγού» που να περιγράφει τον σχολικό χώρο, ώστε τα «πρωτάκια» να διευκολυνθούν στην κίνησή τους μέσα σε αυτόν. Για να συνταχθεί ο οδηγός με τον καταλληλότερο τρόπο, διερευνήθηκαν τα στοιχεία ενός μηνύματος, καθώς και δείγματα διαφορετικού ύφους περιγραφής. Το δεύτερο πρόβλημα ήταν η σύνταξη ενός συμβολαίου μεταξύ εκπαιδευτικού και εκπαιδευομένων. Για να συνταχθούν οι δεσμεύσεις του συμβολαίου, περιγράφηκαν οι αρετές που οφείλει να έχει ο εκπαιδευτικός και εκείνες που οφείλει να έχει ο/η μαθητής/-τρια.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Το σενάριο επιδίωξε την ενεργητική, επαγωγική κατάκτηση της γνώσης (εποικοδομισμός), με δραστηριότητες που ακολουθούσαν τη λογική της «επίλυσης προβλήματος» και εξασφάλιζαν αυθεντικές περιστάσεις επικοινωνίας. Κάθε επιμέρους βήμα του σεναρίου αποκτούσε νόημα για το τμήμα, καθώς προηγείτο η εξήγηση της χρησιμότητάς του όσον αφορά το επιδιωκόμενο τελικό αποτέλεσμα/παραδοτέο. Π.χ. η κατανόηση του ρόλου που παίζει η παράμετρος «χώρος» στη δόμηση της περιγραφής, η διάκριση μεταξύ υποκειμενικής και «ουδέτερης» περιγραφής και η κατανόηση του ρόλου της σχέσης πομπού-δέκτη για την επιλογή ύφους εμφανίστηκαν ως αναγκαία στάδια για την παραγωγή ενός σωστά δομημένου και με επιτυχημένο ύφος οδηγού για το σχολείο, ενώ το «συμβόλαιο τιμής» εκπαιδευτικού και μαθητών/-τριών αξιοποιήθηκε για την περιγραφή της προσωπικότητας και της συμπεριφοράς.

Επιπλέον, η μάθηση αντιμετωπίστηκε ως κοινωνική διαδικασία. Απώτερος στόχος ήταν το τμήμα να εξελιχθεί σε μια μαθησιακή κοινότητα, η οποία θα μπορούσε να προεκτείνει αργότερα τη λειτουργία της και εκτός του σχολικού χώρου και χρόνου, με τη συνδρομή μιας εκπαιδευτικής πλατφόρμας. Στο συγκεκριμένο σενάριο έγιναν τα πρώτα βήματα προς αυτήν την κατεύθυνση, αρχικά με την προσπάθεια να δημιουργηθεί ένα κατάλληλο παιδαγωγικό κλίμα (δραστηριότητα πριν την εκκίνηση του project), στη συνέχεια με την εργασία σε δυάδες και μετά σε τετράδες που συνομιλούσαν διαρκώς με την ολομέλεια.

Όσον αφορά τη θεωρία των τριών κύκλων, το σενάριο τοποθετείται στον δεύτερο κύκλο (βλ. Κουτσογιάννης 2012).

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Επιδιώχθηκε :

- να προσανατολιστούν οι μαθητές/-τριες στον νέο χώρο, ώστε να νιώσουν άνετα και να μπορέσουν να επωφεληθούν άμεσα από ό,τι προσφέρει το νέο σχολείο (ως χώρος γνώσης αλλά και κοινωνικοποίησης)·
- να συλλογιστούν πάνω στον ρόλο των εκπαιδευτικών και πάνω στον δικό τους ρόλο ως μαθητές/-τριες, αντιλαμβανόμενοι/ες και βιωματικά ένα παιδαγωγικό πλαίσιο που τους δίνει τη δυνατότητα να έχουν ενεργητικό ρόλο στη μαθησιακή διαδικασία·
- να αρχίσουν να κατανοούν τη σημασία αξιών όπως συνέπεια, συνεργασία και αλληλοσεβασμός – όχι θεωρητικά αλλά μέσα από τη διαδικασία που προβλέπουν οι δραστηριότητες, από την παραγωγικότητα της ομάδας όταν εφαρμόζονται αυτές οι αρχές.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Επιδιώχθηκε :

- να μελετηθούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιγραφής (η παράμετρος του χώρου και η σημασία της για τη δομή, η υποκειμενική και η «ουδέτερη» περιγραφή, υλικά και μη υλικά αντικείμενα περιγραφής), για να εφαρμόσουν τις νέες γνώσεις στην περιγραφή του νέου σχολείου τους·
- να κατανοηθούν οι όροι *μήνυμα, πομπός – δέκτης – σκοπός του μηνύματος*, για να αναπλαισιώσουν αυτές τις γνώσεις επιλέγοντας το κατάλληλο ύφος στον «οδηγό» που θα συντάξουν.

Γραμματισμοί

Οι παραπάνω στόχοι όσον αφορά τις γνώσεις για τη γλώσσα παρουσιάστηκαν στους/στις μαθητές/τριες ως αναγκαίοι και προαπαιτούμενοι για να εξυπηρετηθεί η αποστολή τους, για να είναι όσο το δυνατόν καλύτερη η παραγωγή λόγου τους (να δομήσουν καλύτερα την περιγραφή τους, να της δώσουν το κατάλληλο για την περίπτωση ύφος). Έτσι, η γνώση για τη γλώσσα συνδέθηκε με τους γραμματισμούς.

Ταυτόχρονα οι γραμματισμοί, καθώς καλλιεργούνταν με δραστηριότητες των οποίων κεντρικός στόχος (και ο πλέον προφανής για τους/τις μαθητές/τριες) ήταν οι γνώσεις για τον κόσμο, συνδέονταν άρρηκτα και με τις τελευταίες.

Επιδιώχθηκε:

Κλασικός γραμματισμός

- οι μαθητές/-τριες να ασκηθούν στην κατανόηση και την παραγωγή περιγραφικών κειμένων και στην αποσαφήνιση της «ταυτότητας» ενός μηνύματος (πομπός, δέκτης κλπ.)·
- να ασκηθούν στον προφορικό και υβριδικό λόγο (παρουσιάσεις).

Νέοι γραμματισμοί

- Οι μαθητές/-τριες να εξοικειωθούν με την παραγωγή λόγου σε λογισμικό παρουσίασης και σε επεξεργαστή κειμένου και να αρχίσουν να συνειδητοποιούν τη ρευστότητα του παραγόμενου ψηφιακού κειμένου και τις δυνατότητες που αυτή προσφέρει (βελτίωση κειμένων μετά την παρουσίαση)·
- να εξοικειωθούν με την περιήγηση στο διαδίκτυο.

Κριτικός γραμματισμός

- Οι μαθητές/-τριες αναμένεται να γίνουν περισσότερο συνειδητοί και «υποψιασμένοι» αναγνώστες/-τριες, εφόσον θα ασκηθούν να διακρίνουν την υποκειμενική οπτική στα κείμενα περιγραφής.

Διδακτικές πρακτικές

Οι διδακτικές πρακτικές συμβάδιζαν με στόχους του σεναρίου ως προς τις γνώσεις για τον κόσμο (αξία της συνεργασίας και του αλληλοσεβασμού, ανάληψη ευθύνης και πρωτοβουλιών) και επιδίωκαν να ωθήσουν τους/τις μαθητές/τριες στην υιοθέτηση της ταυτότητας του ενεργά συμμετέχοντος στη μαθησιακή διαδικασία και του δημοκρατικά δρώντος υποκειμένου.

Η εκπαιδευτικός φρόντισε να γνωριστούν άμεσα τα μέλη της τάξης μεταξύ τους, για να διαμορφωθεί το κατάλληλο παιδαγωγικό-μαθησιακό κλίμα. Στη δημιουργία αυτού του κλίματος συνέβαλε και η [4^η δραστηριότητα](#), με την υλοποίηση της οποίας η εκπαιδευτικός έμπρακτα αναγνώρισε το δικαίωμα των μαθητών/τριών να εκφέρουν άποψη για τον ρόλο της. Ταυτόχρονα, με την εν λόγω δραστηριότητα αναδείχθηκε και η δική τους ευθύνη για τη μαθησιακή διαδικασία και συνδιαμορφώθηκε ένα συμβόλαιο τιμής μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων μερών, στο οποίο είχε έκτοτε τη δυνατότητα να ανατρέχει η εκπαιδευτικός, όποτε κρινόταν αναγκαίο.

Παράλληλα, οι μαθητές/-τριες εξοικειώθηκαν σταδιακά με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο και ξεκίνησε η διαδικασία δημιουργίας μιας κοινότητας μάθησης (που θα προέκτεινε στο μέλλον τη λειτουργία της και εκτός σχολικού χώρου, με τη συνδρομή της πλατφόρμας Wiki).

Τέλος, επειδή το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην αρχή της σχολικής χρονιάς, η εκπαιδευτικός ανέλαβε έναν αρκετά ισχυρό καθοδηγητικό ρόλο, ώστε να δημιουργήσει ένα αίσθημα ασφάλειας στα μέλη του τμήματος κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων. Οι παρουσιάσεις των δυάδων γίνονταν τμηματικά (ανά λίγα ερωτήματα), ώστε να αποφευχθεί τόσο η πελαγοδρόμηση όσο και η χαλάρωση της συγκέντρωσης των μαθητών/τριών. Προοδευτικά όμως η εκπαιδευτικός εξοικείωνε το τμήμα με την εικόνα ενός εκπαιδευτικού σε ρόλο συντονιστή και «υποστηρικτή»

και ωθούσε τους μαθητές/τριες να αναλάβουν όλο και μεγαλύτερη ευθύνη στη μαθησιακή διαδικασία (π.χ. ετεροαξιολόγηση) και πρωτοβουλία.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Αφετηρία του σεναρίου ήταν η διαπίστωση ότι τα «πρωτάκια» στο Βαρβάκειο Γυμνάσιο δυσκολεύονται για αρκετές μέρες να προσανατολιστούν στον χώρο, αφενός γιατί πρόκειται για ένα αρκετά μεγάλο σχολείο (συστεγαζόμενο και με το Λύκειο), αφετέρου γιατί στο σχολείο εφαρμόζεται το σύστημα ΣΕΠΠΕ (Σχολεία Εφαρμογής Πειραματικών Προγραμμάτων Εκπαίδευσης), δηλαδή δεν έχει κάθε τμήμα τη δική του αίθουσα, αλλά τα τμήματα περιφέρονται κατά τη διάρκεια της ημέρας στις αίθουσες και στα εργαστήρια των διαφόρων γνωστικών αντικειμένων. Οπωσδήποτε πάντως τα «πρωτάκια» του γυμνασίου, σε όλα τα σχολεία, ακόμα και αν δεν εφαρμόζεται το εν λόγω σύστημα, συναντούν μια μικρότερη ή μεγαλύτερη δυσκολία εξοικείωσης με τον χώρο.

Η συσχέτιση της ανακάλυψης του νέου χώρου με την προετοιμασία ενός «οδηγού» για τα πρωτάκια της επόμενης χρονιάς έδωσε πραγματικό νόημα στην παραγωγή περιγραφικών κειμένων (αυθεντικές περιστάσεις επικοινωνίας).

Οι υπόλοιπες δραστηριότητες σχεδιάστηκαν και εφαρμόστηκαν, για να προσεγγισθούν άλλα αντικείμενα περιγραφής ή εκδοχές της περιγραφής ή παράμετροι που θα έπρεπε να ληφθούν υπόψη στη σύνταξη του οδηγού.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο σχετίζεται θεματικά κυρίως με την 1^η αλλά και με τη 2^η ενότητα του σχολικού εγχειριδίου. Όσον αφορά τη θεωρία, επεκτείνεται και στην 3^η ενότητα (περιγραφή).

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι ΤΠΕ αξιοποιούνται κυρίως:

- ως πόροι (στην περίπτωση αναζήτησης υλικού χρήσιμου για την παραγωγή λόγου) και
- ως εργαλεία παραγωγής λόγου γραπτού και υβριδικού (στην περίπτωση δημιουργίας αρχείων με λογισμικά παρουσίασης ή επεξεργαστή κειμένου)

και δευτερευόντως:

- ως εποπτικά μέσα (στην περίπτωση προβολής του πρόσθετου διδακτικού υλικού στην οθόνη, ώστε αυτό να γίνει αντικείμενο παρατήρησης από την ολομέλεια όχι απλά αντικαθιστώντας τις φωτοτυπίες αλλά και βοηθώντας το τμήμα να συγκεντρώσει την προσοχή του στα σημεία εστίασης).

Συνεπώς, οι ΤΠΕ αξιοποιούνται κυρίως ως μέσα πρακτικής γραμματισμού.

Η προστιθέμενη από τις ΤΠΕ αξία έγκειται:

- στην ελκυστικότητα των ΤΠΕ όσον αφορά τους εφήβους, ελκυστικότητα που μπορεί ευκολότερα να οδηγήσει σε ενεργή εμπλοκή των μαθητών/τριών στη μαθησιακή διαδικασία·
- στην απόκτηση δεξιοτήτων απαραίτητων για τους σημερινούς έφηβους που ως ενήλικες αναμένεται να παραγάγουν λόγο σχεδόν αποκλειστικά με τη χρήση ψηφιακών μέσων·
- στη δυνατότητα παραγωγής πολυτροπικού κειμένου και άρα στην καλύτερη εξυπηρέτηση των στόχων των νέων προγραμμάτων σπουδών που δίνουν έμφαση στην πολυτροπικότητα·
- στη δημιουργία αυθεντικών περιστάσεων επικοινωνίας για την παραγωγή λόγου, επίσης ζητούμενο από τα νέα προγράμματα σπουδών (βλ. [ιστοσελίδα Ψηφιακού Σχολείου](#))·
- στην εισαγωγή των μαθητών/τριών στη συνεργατική γραφή.

Ας σημειωθεί ότι δε στάθηκε δυνατόν να αξιοποιηθεί –όπως είχε αρχικά σχεδιαστεί– ένα Wiki τάξης ή το ηλεκτρονικό περιοδικό του σχολείου, για λόγους που αναφέρθηκαν νωρίτερα (βλ. [προϋποθέσεις υλοποίησης](#)).

Κείμενα

Για τη διερεύνηση των χαρακτηριστικών της περιγραφής, αξιοποιήθηκαν δύο κείμενα εκτός σχολικού εγχειριδίου:

- 1) ένα απόσπασμα από το λογοτεχνικό βιβλίο της Ολυμπίας Καράγιωργα, *Αίγυπτος, Μανσούρα και η εκεί ελληνική ζωή μας* (Αθήνα 2005)
- 2) ένα απόσπασμα από το ενημερωτικό φυλλάδιο της Δημόσιας Βιβλιοθήκης Μηλέων στο Πήλιο (βλ. [Παράρτημα](#)).

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Προαπαιτούμενη δραστηριότητα (εκτός project)

1^η & 2^η διδακτική ώρα

Γνωριμία και προετοιμασία για την 1^η δραστηριότητα

Μετά τον αγιασμό η εκπαιδευτικός, που είχε οριστεί υπεύθυνη τμήματος στο συγκεκριμένο τμήμα, κάλεσε τα μέλη του τμήματος να την ακολουθήσουν και τα οδήγησε σε μια από τις αίθουσες φιλολογικών μαθημάτων. Στάθηκε δίπλα στην πόρτα της αίθουσας και καλωσόριζε τα παιδιά που έμπαιναν. Όταν όλοι/-ες τακτοποιήθηκαν σε θέσεις, αυτοσυστήθηκε σε απλό, καθημερινό ύφος, ακολουθώντας το σχήμα: Οικογένεια – Αγαπημένο και μη αγαπημένο γνωστικό αντικείμενο – Ασχολίες ελεύθερου χρόνου.

Ύστερα, αφού θα υπήρχε αρκετός χρόνος μέχρι να διανεμηθεί το ωρολόγιο πρόγραμμα και μέχρι να φτάσει η σειρά του τμήματος για τη διανομή των σχολικών εγχειριδίων, πρότεινε, για να γνωρίσει η ίδια τους/τις μαθητές/τριες και για να γνωριστούν και εκείνοι/ες καλύτερα μεταξύ τους, να ακολουθήσουν την εξής

διαδικασία: κάθε μαθητής/-τρια θα αυτοπαρουσιαζόταν στον/στην διπλανό/-ή και εκείνος/-η θα τον παρουσίαζε στην ολομέλεια. Επειδή ο αριθμός των μαθητών/τριών ήταν μονός (27), δημιουργήθηκε και μια τριάδα, όπου οι αλληλο-παρουσιάσεις ακολούθησαν το σχήμα της αλυσίδας: η α μαθήτρια παρουσίασε τη β, η β την γ και η γ την α.

Πριν ξεκινήσει η διαδικασία, η εκπαιδευτικός ζήτησε να θυμηθούν ποια στοιχεία είχε περιλάβει στη δική της αυτοπαρουσίαση και καθώς αυτά αναφέρονταν από τα παιδιά, εκείνη τα κατέγραφε στον πίνακα, ομαδοποιώντας τα στις τρεις παραπάνω κατηγορίες (π.χ. γονείς-αδέλφια-παιδιά-κατοικίδιο/ αγαπημένο και μη αγαπημένο μάθημα/ ενδιαφέροντα-χόμπι-δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου). Υπέδειξε στα παιδιά να ακολουθήσουν αυτό το σχεδιάγραμμα στις παρουσιάσεις τους τόσο στις δυάδες όσο και αργότερα στην ολομέλεια. Εξήγησε ότι, ενώ το ένα μέλος της δυάδας θα αυτοπαρουσιαζόταν, ο/η διπλανός/-ή θα κρατούσε κάποιες πρόχειρες σημειώσεις, για να μην ξεχάσει τις πληροφορίες που του δίνονταν. Διευκρίνισε ότι, εκτός από το ονοματεπώνυμο του/της διπλανού/ής, θα έπρεπε να καταγράψουν κυρίως ουσιαστικά και ίσως επίθετα ή αριθμούς (π.χ. 2 μικρότερα αδέλφια), τακτοποιημένα σε τρεις θεματικές «λίστες», όπως πρότεινε το σχεδιάγραμμα, και όχι ολοκληρωμένες προτάσεις, ούτε καν ρήματα. Τις σημειώσεις θα μπορούσαν να τις πάρουν μαζί τους όταν σηκωνόταν η δυάδα (ή η τριάδα) και να τις συμβουλευονται κατά τη διάρκεια της παρουσίασης, αλλά, για να κερδίσουν την προσοχή του ακροατηρίου, θα έπρεπε να ρίχνουν μονάχα ματιές στις σημειώσεις και κυρίως να κοιτούν στα μάτια τα παιδιά που θα παρακολουθούσαν. Παρότρυνε το ύφος τόσο στις αυτο-παρουσιάσεις όσο και στις παρουσιάσεις να είναι φιλικό και οικείο, κάτι που θα βοηθούσε όλους/ες να νιώσουν άνετα στο νέο τους τμήμα.

Δόθηκε συγκεκριμένος χρόνος για τη συζήτηση των δυάδων, 10 λεπτά συνολικά. Η εκπαιδευτικός ειδοποίησε όταν πλησίαζε να εξαντληθεί το πεντάλεπτο, ώστε να φροντίσει να ολοκληρώσει την αυτοπαρουσίαση το πρώτο μέλος των

δυάδων, κάτι που επανέλαβε στο τέλος του δεκαλέπτου, για να ολοκληρώσει το δεύτερο μέλος κάθε ζευγαριού. Όταν τελείωσε η προετοιμασία, η εκπαιδευτικός έδωσε τον λόγο σε όποια δυάδα επιθυμούσε να ξεκινήσει τις παρουσιάσεις, τονίζοντας πως έπρεπε οι ομιλητές/-τριες:

- α) να διατηρούν οπτική επαφή με το κοινό τους, να μην προσκολληθούν στις σημειώσεις, ώστε να κερδίσουν το ενδιαφέρον όλων των ακροατών/τριών και
- β) να μιλούν με δυνατή φωνή και να εκφράζονται με σαφήνεια, ώστε όσα λένε να ακούγονται καθαρά και να είναι κατανοητά.

Οι παρουσιάσεις πρόλαβαν να ολοκληρωθούν πριν κληθεί το τμήμα να παραλάβει τα σχολικά εγχειρίδια.

Προτού οδηγήσει τα παιδιά στον χώρο διανομής, η εκπαιδευτικός τα ενημέρωσε ότι είχε σχεδιάσει για την επόμενη συνάντησή τους μια αποστολή που ήλπιζε ότι θα ενδιέφερε όλα τα μέλη του τμήματος, τη διερεύνηση του σχολικού χώρου, ώστε να διευκολυνθούν στον προσανατολισμό τους μέσα σε αυτόν. Παρακάλεσε κάθε δυάδα να συνεννοηθεί ποιος/ποια θα αναλάβει την επόμενη φορά να έχει μαζί του μια ψηφιακή φωτογραφική μηχανή ή ένα κινητό που να έχει καλώδιο για τη μεταφορά των φωτογραφικών αρχείων στον υπολογιστή. Βέβαια, τόνισε ότι μόνο κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης αποστολής επιτρέπεται από τον σχολικό κανονισμό να χρησιμοποιηθεί το κινητό ή η φωτογραφική μηχανή.

Να σημειωθεί ότι, επειδή επρόκειτο για το πρώτο project της χρονιάς και δεν είχαν ακόμα σταθμιστεί οι δεξιότητες και οι αδυναμίες των μαθητών/-τριών, ο χωρισμός σε δυάδες ήταν τυχαίος (έγιναν ομάδα οι διπλανοί/ές). Από την πρώτη αποστολή των δυάδων δόθηκε η ευκαιρία στην εκπαιδευτικό να παρατηρήσει κάποια στοιχεία, ώστε να παρέμβει στον χωρισμό σε τετραμελείς ομάδες σε επόμενη φάση του σεναρίου.

Στη συνέχεια το τμήμα οδηγήθηκε στον χώρο διανομής των εγχειριδίων.

3^η & 4^η διδακτική ώρα

1^η δραστηριότητα (εκτός και εντός αίθουσας διδασκαλίας)

Διερεύνηση του χώρου

1^η ώρα: Ξενάγηση

Η εκπαιδευτικός καλωσόρισε τα παιδιά και τους ζήτησε να καθίσουν στις δυάδες της προηγούμενης τους συνάντησης. Στη συνέχεια, αφού επρόκειτο να συνεργαστούν για την πρώτη τους αυτή αποστολή, παρακίνησε τους/τις μαθητές/τριες να ανατρέξουν στην πρότερη εμπειρία που είχαν από το Δημοτικό σχολείο και να σκεφτούν ποιοι κανόνες πρέπει να διέπουν τη λειτουργία των ομάδων, για να είναι αποδοτική και ευχάριστη η δουλειά τους. Ακολούθησε καταιγισμός ιδεών και η εκπαιδευτικός κατέγραφε στον πίνακα αναδιατυπώνοντας τηλεγραφικά τους κανόνες: α) πνεύμα συνεργασίας, όχι ανταγωνισμού, β) προσοχή και σεβασμός στις απόψεις του συνεργάτη, γ) δίκαιη κατανομή της δουλειάς.

Ύστερα διένειμε το [φύλλο εργασίας 1](#), όπου δινόταν μια συνολική εικόνα του project και συγκεκριμένες οδηγίες για την πρώτη φάση. Το περιεχόμενο το παρουσίασε επί τροχάδην προφορικά, πριν τους δώσει τον χρόνο να το διαβάσουν και μόνοι/ες τους: Επειδή κάθε χρόνο τα «πρωτάκια» δυσκολεύονται να προσανατολιστούν στο νέο σχολείο τους τις πρώτες μέρες, θα διευκολύνονταν και τα ίδια αλλά και τα πρωτάκια της επόμενης χρονιάς, αν φρόντιζαν να συνταχθεί ένας «οδηγός» που να παρουσιάζει τη διαρρύθμιση του σχολικού κτιρίου. Τα βήματα που θα ακολουθούσαν ήταν τα εξής:

α) Ξενάγηση στους εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους του σχολείου από την εκπαιδευτικό και φωτογράφησή τους. (Στην ξενάγηση ένα μέλος από κάθε ζευγάρι θα φωτογράφιζε τον κάθε ξεχωριστό χώρο και το άλλο θα κρατούσε σημείωση για τη χρήση του χώρου. Στην περίπτωση των αιθουσών και των εργαστηρίων, εκτός από τη χρήση θα σημείωνε και τον αριθμό της αίθουσας).

β) Δημιουργία ενός αρχείου παρουσίασης, όπου επρόκειτο να αξιοποιηθούν οι φωτογραφίες που θα συγκεντρώνονταν κατά την ξενάγηση και το οποίο θα αποτελούσε τον «σκελετό» του κειμένου περιγραφής του σχολείου.

γ) Σύνταξη κειμένου περιγραφής και εικονογράφησή του.

δ) Ετεροαξιολόγηση μεταξύ των ομάδων.

Ενώ το τμήμα διάβαζε το φύλλο εργασίας, η εκπαιδευτικός γυρνούσε από δυάδα σε δυάδα και έλεγε αν κάθε ζευγάρι είχε τον κατάλληλο εξοπλισμό. Αφού διαβάστηκαν οι οδηγίες για τη συγκεκριμένη φάση, η ξενάγηση ξεκίνησε από την αίθουσα στην οποία βρίσκονταν εκείνη τη στιγμή (και όχι π.χ. από την είσοδο του σχολείου ή του κτιρίου, ώστε να μην προκύψει αβίαστα για τους μαθητές/τριες η δομή της παρουσίασης-περιγραφής) και σε κάθε στάση δινόταν επαρκής χρόνος, ώστε όλα τα ζευγάρια να προλάβουν να φωτογραφήσουν και να κρατήσουν σημείωση.

Το κουδούνι για το διάλειμμα κτύπησε μόλις η ξενάγηση των εσωτερικών χώρων είχε ολοκληρωθεί. Η εκπαιδευτικός οδήγησε τα παιδιά στην κεντρική έξοδο του κτιρίου και τους ζήτησε να επανέλθουν εκεί, όταν τελειώσει το διάλειμμα.

2^η ώρα: Ολοκλήρωση της ξενάγησης, σχεδιασμός της παρουσίασης

Ολοκληρώθηκε η ξενάγηση στα προαύλια, το γυμναστήριο κλπ. και το τμήμα οδηγήθηκε πάλι στην αίθουσα διδασκαλίας.

Όταν επέστρεψαν στην αίθουσα, η εκπαιδευτικός τους κάλεσε, πριν να ασχοληθούν με το συγκεκριμένο υλικό που έχουν συγκεντρώσει, να σκεφτούν πώς φαντάζονταν αυτόν τον οδηγό που επρόκειτο να δημιουργήσουν και πιο συγκεκριμένα τι πίστευαν ότι πρέπει να περιλαμβάνει. (Σημειωτέον ότι προτιμήθηκε η ξενάγηση να προηγηθεί της θεωρητικής συζήτησης για το περιεχόμενο του οδηγού, αφενός γιατί ήταν μια παιγνιώδης δραστηριότητα που θα κινητοποιούσε το ενδιαφέρον του τμήματος, αφετέρου γιατί θα μπορούσε να έδινε και ιδέες για το

περιεχόμενο). Ακολούθησε ιδεοθύελλα και αναφέρθηκαν: κείμενο, φωτογραφίες, σχεδιαγράμματα, η ιστορία του σχολείου. Τα παραπάνω καταγράφηκαν στον πίνακα. Όσον αφορά τα σχεδιαγράμματα, η εκπαιδευτικός εξήγησε ότι υπάρχουν τα αρχιτεκτονικά σχέδια του σχολείου που θα μπορούσαν ίσως να αξιοποιηθούν. (Στον αρχικό σχεδιασμό προβλεπόταν μια διαθεματική προσέγγιση με τη χρήση λογισμικού «Ζωγραφική» για τη δημιουργία των κατόψεων. Όμως δε στάθηκε δυνατόν να εμπλακεί ο καθηγητής Πληροφορικής στη δραστηριότητα όσον αφορά το σκέλος των κατόψεων.)

Στη συνέχεια, η εκπαιδευτικός θύμισε ότι σύμφωνα με το φύλλο εργασίας θα ξεκινούσαν με τη δημιουργία μιας ψηφιακής παρουσίασης, χρήσιμης για την οργάνωση του υλικού που είχαν ήδη συγκεντρώσει. Ρώτησε ποιοι/ες ήταν εξοικειωμένοι/ες με τη χρήση του λογισμικού παρουσίασης και καθώς ήταν αρκετά τα παιδιά που σήκωσαν χέρι, αποφάσισε να μην προχωρήσει σε επίδειξη του λογισμικού αλλά να βασιστεί στην «αλληλοδιδασκτική» μέθοδο. Σημείωσε πρόχειρα τα ονόματα των παιδιών που γνώριζαν το λογισμικό. Ύστερα η εκπαιδευτικός είπε ότι θα προετοίμαζε μια νέα κατανομή σε τετραμελείς ομάδες, ενώ οι δυάδες, βασισμένες στις σημειώσεις τους, θα συζητούσαν από ποιο σημείο θα έπρεπε να ξεκινήσει η παρουσίαση του σχολείου και πώς να συνεχίσει (ώστε την επόμενη φορά που θα εργάζονταν στο εργαστήριο των φιλολογικών μαθημάτων, στους υπολογιστές, θα υπήρχε μια προεργασία, για να μην χάσουν χρόνο). Για να διευκολύνει η εκπαιδευτικός το έργο των δυάδων, τους πρότεινε να φανταστούν πώς θα ξεναγούσαν τους γονείς ή τα μικρά τους αδέρφια στο σχολείο.

Ενώ οι δυάδες συζητούσαν, η εκπαιδευτικός ετοίμασε ένα οργανόγραμμα ενώνοντας ανά δύο τις δυάδες, έτσι ώστε να υπάρχει σε κάθε τετράδα αφενός τουλάχιστον ένας/μία μαθητής/τρια που να έχει φανεί κατά τις αλληλο-παρουσιάσεις των συμμαθητών/τριών και κατά την ξενάγηση ότι είναι οργανωμένος/η και συστηματικός/ή στη δουλειά του/της, αφετέρου τουλάχιστον ένα μέλος που να

γνωρίζει το εν λόγω λογισμικό (σε αρκετές υπήρχαν δύο). Με αυτήν την κατανομή, όσοι/ες το αγνούσαν, παρακολουθώντας τους/τις συμμαθητές/τριες που θα χειρίζονταν τον υπολογιστή και βέβαια ρωτώντας, θα μάθαιναν στην πράξη πώς χρησιμοποιείται το λογισμικό.

Η εκπαιδευτικός ζήτησε κάποια στιγμή οι δυάδες να κάνουν μια παύση στη συζήτησή τους, εξήγησε το σκεπτικό με το οποίο δημιούργησε τις νέες ομάδες, τις ανακοίνωσε και ρώτησε αν υπήρχε κάποια αντίρρηση από κανέναν/καμία. Ας σημειωθεί ότι η τριάδα της εκκίνησης παρέμεινε τριάδα, έχοντας δύο μέλη γνώστριες του λογισμικού. Καθώς δεν υπήρχε αντίρρηση για την κατανομή, η εκπαιδευτικός τους είπε ότι στην επόμενη συνάντηση οι ομάδες θα φρόντιζαν να κάτσουν μαζί στους σταθμούς εργασίας. Θα έπρεπε να μην ξεχάσουν να φέρουν: α) τις φωτογραφίες που τράβηξαν αποθηκευμένες σε στικάκι ή τη φωτογραφική με το κατάλληλο καλώδιο για να μεταφερθούν τα αρχεία στον υπολογιστή, β) τις σημειώσεις από την ξενάγηση και γ) τις προτάσεις για τη σειρά με την οποία θα παρουσιάσουν τους χώρους.

Τέλος, προτάθηκε ως εργασία για το σπίτι να αναζητήσουν πληροφορίες για την ιστορία του σχολείου από βιβλία ή το διαδίκτυο ή από απόφοιτους του σχολείου, αν βέβαια γνώριζαν κάποιους. Θα έπρεπε να καταγράψουν τις πληροφορίες σε ένα αρχείο επεξεργαστή κειμένου, το οποίο θα αποθήκευαν και στο στικάκι τους, για να το έχουν πρόχειρο όταν θα χρειαζόταν να περιλάβουν αυτά τα στοιχεία στον οδηγό τους.

5^η & 6^η διδακτική ώρα

(στο εργαστήριο φιλολογικών μαθημάτων)

Παραγωγή λόγου

Η εκπαιδευτικός καλημέρισε το τμήμα και, ενώ οι ομάδες μοιράζονταν στους σταθμούς εργασίας, υπενθύμισε ότι σε αυτήν τη φάση θα αξιοποιούσαν το υλικό που

είχαν συγκεντρώσει, για να δημιουργήσουν ένα αρχείο με το λογισμικό παρουσίασης, το οποίο θα αποτελούσε όχι μόνο το αρχείο όπου θα είχαν τακτοποιηθεί οι φωτογραφίες του μελλοντικού οδηγού αλλά και το αρχείο που θα χρησίμευε ως «σκελετός» του κειμένου που θα γραφόταν αργότερα.

Η εκπαιδευτικός τόνισε ότι θα έπρεπε η παρουσίαση να εκτυλίσσεται ομαλά, να μην προκύπτουν ακατανόητα άλματα, ώστε ο θεατής να την παρακολουθήσει χωρίς να μπερδευτεί. Έπρεπε λοιπόν η τετράδα να συζητήσει με ποια σειρά θα παρουσίαζε τους επιμέρους χώρους, αξιοποιώντας τη συζήτηση που είχε προηγηθεί στις δυάδες. Δόθηκαν 7-8 λεπτά στις τετράδες, για να καταλήξουν στη λογική που θα ακολουθούσε η παρουσίασή τους και μετά όσες ομάδες ήθελαν ανακοίνωσαν τι αποφάσισαν. Αφού μίλησαν κάποιες ομάδες, η εκπαιδευτικός ρώτησε την ολομέλεια ποιες νομίζει ότι θα ήταν οι γενικές οδηγίες που θα έπρεπε να ακολουθηθούν μετά από τις προτάσεις που κατατέθηκαν. Ακούστηκαν απαντήσεις που η εκπαιδευτικός αναδιατύπωσε πιο γενικά και κατέγραψε στον πίνακα: «ξεκινάμε την περιγραφή από την καγκελόπορτα/είσοδο στον χώρο του σχολείου», «περιγράφουμε πρώτα τους εξωτερικούς χώρους και μετά τους εσωτερικούς», «περιγράφουμε τους εσωτερικούς χώρους ξεκινώντας από το ισόγειο και συνεχίζουμε με τον 1^ο και μετά με τον 2^ο όροφο». Έτσι επαγωγικά αναδείχθηκε η χωροταξική οργάνωση της περιγραφής. Η εκπαιδευτικός ανακεφαλαίωσε τονίζοντας τη σημασία της διάστασης του χώρου για τη δόμηση γενικά της περιγραφής κτιρίων, τοπίων κλπ.

Στη συνέχεια, οι ομάδες άρχισαν να εργάζονται για τη δημιουργία του αρχείου παρουσίασης, με τις οδηγίες του [φύλλου εργασίας 2](#): θα δημιουργούσαν μια διαφάνεια για κάθε διαφορετικό χώρο, θα πρόσθεταν ως τίτλο στη διαφάνεια τη χρήση του χώρου και τον αριθμό της αίθουσας (αν επρόκειτο για αίθουσα). Πριν προχωρήσουν στην επόμενη διαφάνεια θα αποθήκευαν το αρχείο στην επιφάνεια εργασίας και πριν τη λήξη του δώρου θα φρόντιζαν να αποθηκεύσουν το αρχείο και στο USB δύο μελών. Το φύλλο εργασίας ανέφερε και τα κριτήρια αξιολόγησης των

ομάδων: α) ο τρόπος που εργάστηκε η ομάδα (πνεύμα συνεργασίας, δίκαιη κατανομή εργασιών, καλή χρήση του χρόνου), β) η σωστή δομή της παρουσίασης και γ) η πληρότητα της παρουσίασης.

Όταν θα είχε ολοκληρωθεί η δραστηριότητα, η αποτελεσματικότητά της επρόκειτο να αξιολογηθεί με τα εξής κριτήρια: α) τον βαθμό πραγματικής εμπλοκής των παιδιών σε αυτήν (το ενδιαφέρον που εκδήλωσαν τα παιδιά σε όλες τις φάσεις και το μέγεθος της προσπάθειας για καλό τελικό αποτέλεσμα), β) τον βαθμό κατανόησης της χωροταξικής δομής της περιγραφής από όλα τα παιδιά, γ) τον βαθμό εξοικείωσης των παιδιών με τις δυνατότητες βελτίωσης του παραδοτέου, τις οποίες παρέχουν τα ψηφιακά εργαλεία.

Κατά τη διάρκεια του δώρου, η εκπαιδευτικός καθοδηγούσε τις δυάδες που αντιμετώπιζαν τεχνικό ή άλλο πρόβλημα, ώστε να βρουν, ει δυνατόν, μόνες τους τη λύση.

Λίγο πριν τη λήξη και της δεύτερης ώρας, η εκπαιδευτικός ζήτησε από τις ομάδες να αποθηκεύσουν και σε δύο USB το αρχείο και τόνισε ότι δεν πρέπει να ξεχάσουν την επόμενη φορά να τα φέρουν, όπως επίσης δεν πρέπει να ξεχάσουν και το υπόλοιπο υλικό που χρειάζονται για να συνεχίσουν την εργασία τους (φωτογραφίες και σημειώσεις).

7^η διδακτική ώρα

(εργαστήριο φιλολογικών μαθημάτων)

Ολοκλήρωση του αρχείου παρουσίασης

Αυτήν την ώρα οι ομάδες συνέχισαν τη συνεργασία τους και όλες εκτός από μία κατάφεραν να ολοκληρώσουν την προετοιμασία της παρουσίασης. (Η ομάδα που δεν τελείωσε είχε την ατυχία να αντιμετωπίσει ένα τεχνικό πρόβλημα με το USB των φωτογραφιών, που δεν αναγνωριζόταν από τον υπολογιστή). Η εκπαιδευτικός περνούσε από ομάδα σε ομάδα παρακολουθώντας την πορεία της εργασίας και

παρεμβαίνοντας, αν το έκρινε σκόπιμο, για παράδειγμα όταν διαπίστωνε κάποιο τεχνικό πρόβλημα ή κάποιο κενό στη ροή της παρουσίασης ή κάποιο λάθος στην ταύτιση λεζάντας και φωτογραφίας (το τμήμα δεν γνώριζε ακόμα καλά τους χώρους). Συχνά έθετε ερωτήματα για να εκμαιεύσει τη λύση σε μια διαφωνία που προέκυπτε εντός της ομάδας. Άλλοτε πάλι ήταν οι ομάδες που την καλούσαν για να τη ρωτήσουν κάτι. Επίσης, κατά καιρούς η εκπαιδευτικός υπενθύμιζε την ώρα που απέμενε, παροτρύνοντας να φροντίσουν οι ομάδες να ολοκληρώσουν την εργασία τους έγκαιρα. Όποια ομάδα τελείωνε, έπρεπε να ελέγξει προσεκτικά την εργασία της.

Λίγο πριν τη λήξη της ώρας, η εκπαιδευτικός υπενθύμιζε ότι έπρεπε το αρχείο κάθε ομάδας να αποθηκευτεί σε δύο USB και την επόμενη φορά να μην ξεχάσουν να τα φέρουν μαζί τους, γιατί οι εργασίες θα παρουσιάζονταν στην ολομέλεια, για να σχολιαστούν.

8^η & 9^η διδακτική ώρα

(στο εργαστήριο φιλολογικών μαθημάτων)

Σχολιασμός αρχείων παρουσίασης (ετεροαξιολόγηση-αυτοβελτίωση)

Η εκπαιδευτικός είχε συνδέσει στο προηγούμενο διάλειμμα τον υπολογιστή και τον βιντεοπροβολέα. Όταν κτύπησε το κουδούνι, υποδέχθηκε το τμήμα και ζήτησε από τα μέλη των ομάδων να πάρουν θέση στους σταθμούς εργασίας αλλά να γυρίσουν τις καρέκλες προς την οθόνη προβολής και να ετοιμάσουν το USB τους. Οι ομάδες των οποίων τα αρχεία θα παρουσιάζονταν και θα σχολιάζονταν έπρεπε να κρατήσουν σημειώσεις για τις προτάσεις βελτίωσης που δέχονταν. Και οι υπόλοιπες ομάδες όμως έπρεπε να σημειώσουν παρατηρήσεις που ίσως αφορούσαν και τα δικά τους αρχεία.

Μετά κάλεσε την ομάδα που τελείωσε πρώτη το αρχείο της να παρουσιάσει και πρώτη, τονίζοντας ότι το καλό κλίμα συνεργασίας μεταξύ των μελών συνέβαλε στην παραγωγικότητά της. Ζήτησε από τις υπόλοιπες ομάδες να παρακολουθήσουν με προσοχή, για να σχηματίσουν μια γενική άποψη για την ποιότητα της εργασίας που

θα έβλεπαν και να εντοπίσουν τυχόν λάθη όσον αφορά τη δομή (τη σειρά παρουσίασης) ή τυχόν παραλείψεις επιμέρους χώρων. Όταν ολοκληρώθηκε η παρουσίαση, ακούστηκε η γενική εκτίμηση και οι παρατηρήσεις που είχαν οι άλλες ομάδες και η εκπαιδευτικός ζητούσε από την ομάδα που είχε παρουσιάσει να καταγράψει όποια παρατήρηση συμμαθητών/τριών ήταν σωστή, για να τη λάβει υπόψη στη φάση βελτίωσης του αρχείου της.

Η ίδια διαδικασία ακολουθήθηκε και με άλλες δύο ομάδες που προθυμοποιήθηκαν να παρουσιάσουν το δικό τους αρχείο την πρώτη ώρα του δίωρου και με ακόμα μία ομάδα στην αρχή της δεύτερης ώρας. Στον χρόνο που απέμενε από τη δεύτερη ώρα, οι ομάδες κλήθηκαν να προχωρήσουν σε βελτίωση των αρχείων τους. Οι ομάδες των οποίων τα αρχεία σχολιάστηκαν είχαν ήδη τις σημειώσεις τους, οι υπόλοιπες θα έλεγχαν τα δικά τους με προσοχή, έχοντας κατά νου την παραδειγματική διαδικασία που είχαν παρακολουθήσει προηγουμένως. Η εκπαιδευτικός πήγαινε από ομάδα σε ομάδα, παρακολουθούσε τη συζήτησή τους και παρενέβαινε μόνο όποτε έκρινε ότι είναι αναγκαίο ή όποτε κάποια ομάδα την καλούσε για βοήθεια.

Πριν τη λήξη της ώρας διευκρινίστηκε πως, αν κάποιες ομάδες δεν είχαν προλάβει να ολοκληρώσουν τη διόρθωση/συμπλήρωση, έπρεπε να συνεννοηθούν, για να γίνουν οι αναγκαίες βελτιώσεις από κάποιο από τα μέλη, εκτός σχολείου.

10^η & 11^η διδακτική ώρα

2^η δραστηριότητα (στην αίθουσα διδασκαλίας)

Μελέτη κειμένων περιγραφής

Η εκπαιδευτικός υποδέχθηκε το τμήμα και ζήτησε οι μαθητές/τριες κάθε ομάδας να καθίσουν σε διπλανά θρανία. Εξήγησε ότι αφού είχαν προετοιμάσει τη δομή του οδηγού τους (με το αρχείο παρουσίασης) θα έπρεπε οι ομάδες να προχωρήσουν στη

σύνταξη του κειμένου το οποίο θα εικονογραφούσαν οι φωτογραφίες. Αλλά προηγουμένως θα ήταν καλό να μελετήσουν κάποια κείμενα περιγραφής σχολικών χώρων, ώστε να βοηθηθούν στη σύνταξη του δικού τους κειμένου. Στη συνέχεια μοίρασε φωτοτυπίες των κειμένων που επρόκειτο να μελετηθούν και το [φύλλο εργασίας 3](#).

Η εκπαιδευτικός, αφού έκανε μια μικρή εισαγωγή για την ελληνική διασπορά, διάβασε το πρώτο από τα δύο κείμενα που περιλαμβάνονται στο [Παράρτημα](#) του σεναρίου (αυτό της λογοτέχνης Ολυμπίας Καράγιωργα), καλώντας το τμήμα να παρακολουθήσει προσεχτικά και να σημειώσει όποια άγνωστη λέξη ή όποιο δυσνόητο σημείο συναντήσει. Μετά την ανάγνωση και αφού δόθηκαν οι αναγκαίες διευκρινίσεις, το τμήμα εργάστηκε ακολουθώντας τα εξής στάδια:

1^ο στάδιο (εργάστηκαν ατομικά): Οι μαθητές/-τριες κλήθηκαν να διαβάσουν σιωπηλά το κείμενο, αναζητώντας λέξεις ή φράσεις ή προτάσεις που προσδιορίζουν τον τόπο. Δόθηκαν 6-7 λεπτά για τον εντοπισμό των ζητούμενων, έπειτα ανακοινώθηκαν οι τοπικοί προσδιορισμοί με τον εξής τρόπο: ξεκίνησε η απαρίθμηση από τον πρώτο αριστερά μαθητή και στη συνέχεια πήρε τον λόγο ο διπλάνος του και ούτω καθεξής. Αν κάποιος/-α που ήρθε η σειρά του δεν είχε κάτι να προσθέσει, δινόταν ο λόγος στον/στην επόμενο/-η.

Όταν εξαντλήθηκαν οι τοπικοί προσδιορισμοί, η εκπαιδευτικός ρώτησε το τμήμα πώς φαντάζονταν ότι συνδεόταν αυτή η άσκηση με την αποστολή τους. Απάντησαν ότι η παρατήρηση διαφόρων τρόπων να προσδιορισθεί ο χώρος τους δίνει ιδέες για τους τοπικούς προσδιορισμούς που θα χρησιμοποιήσουν στο δικό τους κείμενο.

2^ο στάδιο (εργάστηκαν σε δυάδες)

Οι δυάδες των θρανίων κλήθηκαν να αναζητήσουν από κοινού (βοηθούμενες και από τους τοπικούς προσδιορισμούς) τη λογική με την οποία είχε δομήσει την περιγραφή της η Καράγιωργα:

- α) Πώς ξεκινά το κείμενό της;
- β) Τι περιγράφει πρώτα, τι στη συνέχεια;
- γ) Πώς «κλείνει» το κείμενό της;
- δ) Με ποια λογική έχει χωριστεί το κείμενο σε παραγράφους;

Τα ερωτήματα απαντήθηκαν από διαφορετικές δυάδες το καθένα και κάθε φορά οι υπόλοιπες συμπλήρωναν ή διόρθωναν. Η εκπαιδευτικός σημείωνε τηλεγραφικά στον πίνακα τις απαντήσεις και μετά την ολοκλήρωση των απαντήσεων συνόψισε τα ευρήματα, τονίζοντας την ύπαρξη μιας εισαγωγής και ενός epilόγου, τη λογική μετακίνηση στον χώρο (από μακριά όλο και πιο κοντά στο κτίριο) και την αλλαγή παραγράφου σε κάθε αλλαγή εστίασης στον χώρο.

Στη συνέχεια, η εκπαιδευτικός ρώτησε την ολομέλεια πώς θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν για το δικό τους κείμενο όσα παρατήρησαν στη δομή του κειμένου της Καράγιωργα. Οι απαντήσεις των παιδιών στα ερωτήματα αλλά ιδίως η ερώτηση αναπλαισίωσης της νέας γνώσης στο 1^ο και στο 2^ο στάδιο αποτελούν κριτήριο για την αξιολόγηση τόσο των μαθητών/τριών όσο και της δραστηριότητας. Οι απαντήσεις έδειξαν ότι, τουλάχιστον θεωρητικά, είχαν συνειδητοποιήσει τη σημασία όσων είχαν μελετήσει.

3^ο στάδιο (εργάστηκαν σε δυάδες): Η εκπαιδευτικός ζήτησε από τις δυάδες να διακρίνουν μέσα από λέξεις ή εκφράσεις του κειμένου αν η στάση της συγγραφέα απέναντι στο πρώην σχολείο της είναι θετική ή αρνητική ή ουδέτερη και να καταλήξουν σε μια απάντηση την οποία να μπορούν να υποστηρίξουν με την παράθεση συγκεκριμένων λέξεων ή εκφράσεων του κειμένου. Δόθηκε ο απαραίτητος

χρόνος (6-7 λεπτά) και μετά τον λόγο πήρε η δυάδα που πρώτη δήλωσε έτοιμη. Διατύπωσε την απάντησή της και τη στήριξε με τα στοιχεία που είχε εντοπίσει. Η εκπαιδευτικός ρώτησε αν υπάρχει διαφορετική γνώμη ή αν έχουν εντοπιστεί άλλες αποδείξεις για την ίδια γνώμη. Όλες οι δυάδες συμφωνούσαν ότι η στάση της συγγραφέα είναι σαφώς θετική απέναντι στο αντικείμενο περιγραφής και πρόσθεσαν κάποια επιπλέον ρήματα/επίθετα/επιρρήματα που φανέρωναν αυτήν τη στάση. Η εκπαιδευτικός συνόψισε τις διαπιστώσεις, επισημαίνοντας ότι κάθε κείμενο μπορεί να λάβει τη θετική ή αρνητική απόχρωση που επιθυμεί ο συντάκτης του από την επιλογή κατάλληλων επιθέτων, ουσιαστικών, ρημάτων κλπ.

4^ο στάδιο (εργάζονται σε δυάδες): Η εκπαιδευτικός προχώρησε στην ανάγνωση του [δεύτερου κειμένου](#) (για τη βιβλιοθήκη της Σχολής Μηλέων), έχοντας προηγουμένως ζητήσει από το τμήμα να παρακολουθεί σημειώνοντας τα τυχόν δυσνόητα σημεία. Μετά την πρώτη ανάγνωση, η εκπαιδευτικός έδωσε τις διευκρινίσεις που ζητήθηκαν και κάλεσε το τμήμα να εργαστεί ακολουθώντας τις οδηγίες του φύλλου εργασίας.

Οι μαθητές/-τριες διάβασαν σιωπηλά το κείμενο, επιχειρώντας να συγκρίνουν το ύφος της περιγραφής αυτής με την περιγραφή της Καράγιωργα. Μετά τη σιωπηλή ανάγνωση, δόθηκε ο αναγκαίος χρόνος ώστε τα μέλη των δυάδων να ανταλλάξουν απόψεις, να χαρακτηρίσουν το ύφος και να εντοπίσουν πώς επιτυγχάνεται το ύφος του συγκεκριμένου κειμένου. Ύστερα πήρε τον λόγο εθελοντικά μια δυάδα, υποστήριξε τη θέση της και οι υπόλοιπες δυάδες συμπλήρωσαν τις σκέψεις τους. Η εκπαιδευτικός σημείωνε στον πίνακα τηλεγραφικά τις απαντήσεις: το δεύτερο κείμενο δεν εκφράζει τη στάση του συντάκτη απέναντι στη βιβλιοθήκη που περιγράφει, απλά δίνει πληροφορίες, γιατί δεν υπάρχουν επίθετα που να αξιολογούν, ούτε ρήματα, επιρρήματα κλπ. που να αποκαλύπτουν τη θέση του.

Οι μαθητές/-τριες δυσκολεύτηκαν να χαρακτηρίσουν το ύφος των δύο κειμένων. Η εκπαιδευτικός επιδίωξε να εκμαιεύσει έναν χαρακτηρισμό για καθένα

από τα δύο κείμενα που να αναδεικνύει τη διαφορά τους. Ακούστηκαν επίθετα όπως *συναισθηματικό/ψυχρό*, *νοσταλγικό/αδιάφορο*, *λογοτεχνικό/μη λογοτεχνικό*, *φορτισμένο/μη φορτισμένο*. Η εκπαιδευτικός συνόψισε, εξηγώντας ότι στην πρώτη περίπτωση η συγγραφέας κάνει εμφανή την προσωπική της στάση απέναντι στο αντικείμενο περιγραφής και για λόγους συνεννόησης στο εξής θα αναφέρονται σε αυτό το ύφος με τον όρο «υποκειμενικό», ενώ στη δεύτερη περίπτωση ο συντάκτης δε θέλει να αποκαλύψει την προσωπική του στάση και για λόγους συνεννόησης θα χρησιμοποιείται για αυτό το ύφος ο όρος «ουδέτερο».

Ακολούθως, η εκπαιδευτικός ρώτησε πώς μπορούν να αξιοποιήσουν για το δικό τους κείμενο όσα παρατήρησαν σχετικά με τη διαφορετική προσέγγιση στην περιγραφή. Το τμήμα απάντησε ότι έχοντας εξετάσει τις δύο εκδοχές θα μπορούσαν να διαλέξουν ποια θα υιοθετήσουν. Οι απαντήσεις των παιδιών στα προηγούμενα ερωτήματα αποτελούσαν κριτήριο για την αξιολόγησή τους, αλλά η ανταπόκριση στην τελευταία ερώτηση για την αναπλαισίωση της νέας γνώσης αποτέλεσε κυρίως ανατροφοδότηση για την αποτελεσματικότητα της δραστηριότητας.

Η εκπαιδευτικός πρότεινε μέχρι την επόμενη συνάντηση να έχουν όλοι/ες σκεφτεί ποια από τις δύο εκδοχές της περιγραφής θα ήθελαν να ακολουθήσει η ομάδα τους, για να είναι προετοιμασμένοι/ες να το συζητήσουν με επιχειρήματα όταν ξανασυναντηθούν. Διευκρινίστηκε πώς οι ομάδες θα μπορούσαν να επιλέξουν ό,τι νόμιζαν πως ταιριάζει στην περίπτωση ή ό,τι ταιρίαζε σε εκείνους/-ες καλύτερα ή ό,τι πίστευαν πως μπορούν να καταφέρουν καλύτερα.

12^η διδακτική ώρα

3^η δραστηριότητα (στην αίθουσα διδασκαλίας)

Διερεύνηση των όρων πομπός-δέκτης μηνύματος

Η εκπαιδευτικός είχε συνδέσει από το διάλειμμα τον υπολογιστή με τον προβολέα.

Όταν κτύπησε το κουδούνι και συγκεντρώθηκαν οι μαθητές/-τριες, κάλεσε τις ομάδες

να καταλήξουν αν θα επιλέξουν την υποκειμενική ή την «ουδέτερη» εκδοχή της περιγραφής για τον οδηγό τους. Ενώ οι ομάδες συζητούσαν, η εκπαιδευτικός πρόβαλε στην οθόνη την πρώτη ενότητα του [φύλλου εργασίας 4](#) που προβλέπει τον θεατρικό αυτοσχεδιασμό κάποιων διαλόγων με συγκεκριμένο περιεχόμενο. (Η προβολή θα επέτρεπε σε όλους/ες να παρακολουθούν τι έχει ανατεθεί σε κάθε δυάδα, χωρίς να χρειαστεί να φωτοτυπηθεί το φύλλο εργασίας). Έπειτα, αφού η εκπαιδευτικός πέρασε από τις ομάδες για να διαπιστώσει αν είχαν ήδη αποφασίσει και όταν ήταν όλες έτοιμες, διαδοχικά δήλωσαν και αιτιολόγησαν την επιλογή τους. Η εκπαιδευτικός σημείωνε τις επιλογές τους.

Στη συνέχεια, η εκπαιδευτικός εξήγησε ότι θα πρέπει να λάβουν υπόψη και κάποιες άλλες παραμέτρους κατά τη σύνταξη του οδηγού και ότι γι' αυτό είχε σχεδιάσει την επόμενη δραστηριότητα, που ήταν ένα παιχνίδι ρόλων.

Κάθε υποπερίπτωση από την ενότητα Α του [φύλλου εργασίας 4](#) ανατέθηκε σε διαφορετική δυάδα. Κάθε δυάδα έπρεπε να αυτοσχεδιάσει τον κατάλληλο σύντομο διάλογο, να φροντίσει να «μπει» στους ζητούμενους ρόλους και να τον αναπαραστήσει «θεατρικά». Θα έπρεπε να σηκωθεί στο κέντρο της αίθουσας. (Να σημειωθεί πως, για να τονωθεί η αίσθηση της συλλογικότητας στο τμήμα, στην αίθουσα διδασκαλίας τα θρανία ήταν τοποθετημένα σε σχήμα Π, για την ακρίβεια σε δύο επάλληλα «ομόκεντρα» Π, που δημιουργούσαν ένα μικρό «αμφιθέατρο»). Κάθε δυάδα έπρεπε επίσης να διαδέχεται την προηγούμενη δυάδα χωρίς διακοπή, θα παρεμβαλλόταν μόνο η ανακοίνωση της διαφορετικής περίπτωσης από την εκπαιδευτικό. Η εκπαιδευτικός τέλος ζήτησε όλοι/ες να παρακολουθήσουν τις ατάκες των συμμαθητών/τριών τους, προσέχοντας κάθε φορά ποια είναι η επικοινωνιακή περίπτωση.

Δόθηκαν 3-4 λεπτά για τη συνεννόηση των δυάδων όσον αφορά την κατανομή των ρόλων (δε χρειαζόταν περισσότερος χρόνος, επρόκειτο για αυτοσχεδιασμό). Όταν τελείωσαν οι παρουσιάσεις, η εκπαιδευτικός ρώτησε την ολομέλεια αν όλοι οι

διάλογοι ταίριαζαν με την περίσταση που όριζε γι' αυτούς η εκφώνηση του φύλλου εργασίας ή αν υπήρχε κάποιος διάλογος με άστοχο ύφος. Η ολομέλεια αναγνώρισε ότι το ύφος ήταν κατάλληλο σε όλους τους διαλόγους. Η εκπαιδευτικός ρώτησε τι έχουν συνειδητοποιήσει παρακολουθώντας αυτήν την παρέλαση διαλόγων. Οι μαθητές/-τριες παρατήρησαν ότι «ακόμα κι αν πρέπει να πούμε ακριβώς το ίδιο πράγμα σε διαφορετικά πρόσωπα δεν το λέμε με τον ίδιο τρόπο». Με κατευθυνόμενο διάλογο συμπέραναν ότι παίζει ρόλο η ηλικία του προσώπου στο οποίο μιλάμε, η σχέση που έχουμε μαζί του, το περιβάλλον στο οποίο βρισκόμαστε, ο στόχος που έχουμε όταν μιλάμε. Η εκπαιδευτικός συνόψισε εισάγοντας και εξηγώντας τους όρους μήνυμα-πομπός-δέκτης-σκοπός μηνύματος: το πώς εκφέρεται ένα μήνυμα εξαρτάται από τη σχέση που υπάρχει μεταξύ πομπού και δέκτη, από τον σκοπό για τον οποίο εκπέμπεται και από την επικοινωνιακή περίσταση στην οποία εκπέμπεται.

Τέλος, η εκπαιδευτικός έθεσε το εξής ερώτημα στην ολομέλεια: Πώς θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν όσα συνειδητοποίησαν σήμερα, ώστε ο «οδηγός» τους να είναι ελκυστικός για τους μελλοντικούς του αναγνώστες, δηλαδή να εξυπηρετεί καλύτερα τον σκοπό για τον οποίο θα είχε δημιουργηθεί; Έλαβε τις εξής απαντήσεις: πρέπει «να γράφουν το κείμενο χωρίς να ξεχνούν ότι θα το διαβάσουν τα πρωτάκια της επόμενης χρονιάς», «να φροντίζουν το ύφος να είναι κατάλληλο για πρωτάκια που νιώθουν άβολα στο νέο τους σχολείο» και «να είναι φανερό πως γράφηκε από πρωτάκια της προηγούμενης χρονιάς».

Στον χρόνο που απέμεινε παρουσιάστηκαν και μάλιστα αιτιολογημένα μερικά σλόγκαν για επινοημένη διαφημιστική καμπάνια (Β' ενότητα του [φύλλου εργασίας 4](#)). Η εκπαιδευτικός υπενθύμισε ότι στην επόμενη συνάντηση οι μαθητές/τριες θα έπρεπε να φέρουν στο στικάκι και τις πληροφορίες για την ιστορία του σχολείου, ώστε να τις εντάξουν στο κείμενο του οδηγού τους.

Οι μαθητές/τριες αξιολογήθηκαν: α) από τις περισσότερες ή λιγότερες επιτυχίες επιλογές στο ύφος των διαλόγων και β) από τις απαντήσεις που έδωσαν μετά το τέλος

των δρώμενων (ιδίως στην τελευταία ερώτηση, που ζητούσε την αναπλαισίωση των νέων γνώσεων), οι οποίες φανέρωσαν σε ποιο βαθμό είχαν κατανοήσει οι μαθητές τη σχέση πομπού-δέκτη και γενικά τη σημασία των περιστάσεων επικοινωνίας στον τρόπο διατύπωσης ενός μηνύματος. Με βάση τα παραπάνω αποτιμήθηκε η δραστηριότητα γενικά ως αποτελεσματική.

13^η & 14^η διδακτική ώρα

4^η δραστηριότητα (στο εργαστήριο φιλολογικών μαθημάτων)

Παραγωγή γραπτού λόγου

Στους σταθμούς εργασίας είχε αποθηκευτεί από το διάλειμμα το [φύλλο εργασίας 5](#). Οι ομάδες εγκαταστάθηκαν στους σταθμούς εργασίας όπου δούλευαν στην προηγούμενη δραστηριότητα, άνοιξαν το βελτιωμένο αρχείο παρουσίασης που θα έπαιζε τον ρόλο σχεδιαγράμματος για τη δομή του οδηγού, καθώς και τα αρχεία με τις πληροφορίες για την ιστορία του σχολείου που είχαν στο USB. Η εκπαιδευτικός ρώτησε ποιοι/ες μαθητές/τριες ήταν εξοικειωμένοι/ες με τον επεξεργαστή κειμένου και επειδή η πλειοψηφία τους σήκωσε το χέρι, αποφάσισε να μην αφιερώσει χρόνο στην επίδειξη του λογισμικού. Έδωσε όμως την εξής οδηγία: όσοι/ες θα χειρίζονταν το πληκτρολόγιο θα έπρεπε να απαντούν με υπομονή σε όποια τεχνικού τύπου ερώτηση τους απήθυναν οι συμμαθητές/τριες που δεν ήταν εξοικειωμένοι/ες με το εργαλείο. Επίσης, ενημέρωσε ότι τα κριτήρια με τα οποία επρόκειτο να αξιολογηθούν οι οδηγοί βρίσκονταν στο [φύλλο εργασίας 5](#), που ήταν ανοικτό ήδη στις οθόνες και ήταν τα εξής:

- α) καλή λειτουργία της ομάδας (πνεύμα συνεργασίας, καλή κατανομή εργασιών στη δυάδα και καλή χρήση του χρόνου)·
- β) πλήρης δομή: I. πρόλογος (όπου μπορούν να περιλαμβάνονται και στοιχεία της ιστορίας του σχολείου), II. ανάπτυξη της περιγραφής του χώρου, III. επίλογος·
- γ) σωστός χωρισμός σε παραγράφους (σε κάθε αλλαγή εστίασης στον χώρο)·

- δ) πιστή εφαρμογή της απόφασης για υποκειμενική ή αντικειμενική περιγραφή·
- ε) κατάλληλο ύφος, που λαμβάνει υπόψη το κοινό στο οποίο απευθύνεται το κείμενο·
- στ) επιτυχημένη εικονογράφηση·
- η) αισθητική του εξωφύλλου και γενικά ολόκληρου του κειμένου.

Στη συνέχεια, οι ομάδες: α) άρχισαν να συντάσσουν το κείμενό τους, ακολουθώντας τη δομή του αρχείου παρουσίασης και αξιοποιώντας, αν ήθελαν, το αρχείο με τις πληροφορίες για την ιστορία του σχολείου, β) πρόσθεταν στο σωστό σημείο τις φωτογραφίες και τις λεζάντες από το αρχείο παρουσίασης.

Η εκπαιδευτικός περνούσε από τις ομάδες και όποτε το ζητούσαν, βοηθούσε για να λυθεί κάποιο τεχνικό ή άλλου είδους πρόβλημα. Επίσης, συχνά παρενέβαινε χωρίς αυτό να της έχει ζητηθεί αν εκείνη έκρινε ότι ήταν αναγκαίο, ώστε να μη «λοξοδρομήσει» η δουλειά ή αν διαπίστωνε ότι η επιλογή για υποκειμενική ή ουδέτερη περιγραφή δεν εφαρμοζόταν πιστά κλπ.

Πριν τη λήξη της δεύτερης ώρας, οι ομάδες κλήθηκαν να αποθηκεύσουν το αρχείο τους και στα USB τους, τα οποία δε θα έπρεπε να ξεχάσουν στην επόμενη συνάντηση, για να συνεχίσουν τη συνεργατική γραφή.

15^η διδακτική ώρα

(στο εργαστήριο φιλολογικών μαθημάτων)

Παραγωγή γραπτού λόγου

Οι ομάδες συνέχισαν να εργάζονται για τον οδηγό: προχώρησαν το κείμενο της περιγραφής και την εικονογράφηση του. Η εκπαιδευτικός περιφερόταν από ομάδα σε ομάδα για να παρακολουθεί την πορεία της εργασίας, να διευκολύνει όποτε της το ζητούσαν ή να παρεμβαίνει όποτε θεωρούσε ότι χρειαζόταν, για να εξομαλύνει διαφωνίες ή να κινητοποιήσει ομάδες που είχαν χαλαρό ρυθμό.

Λίγο πριν να κτυπήσει το κουδούνι της λήξης, υπενθύμισε ότι το αρχείο πρέπει να αποθηκευτεί και στα USB των ομάδων.

16^η & 17^η διδακτική ώρα

(στο εργαστήριο φιλολογικών μαθημάτων)

1^η ώρα: Παραγωγή γραπτού λόγου

Την πρώτη ώρα οι ομάδες εργάστηκαν για την ολοκλήρωση του οδηγού. Φρόντισαν την εισαγωγή και τον επίλογο, πρόσθεσαν κάποια ιστορικά στοιχεία, ασχολήθηκαν με το εξώφυλλο, έλεγξαν το κείμενο έχοντας υπόψη τα κριτήρια αξιολόγησης. Η εκπαιδευτικός παρακινούσε για την ολοκλήρωση της εργασίας, γιατί την επόμενη ώρα είχε προγραμματιστεί η ετεροαξιολόγηση των οδηγών. Κάθε ομάδα θα μελετούσε και θα αξιολογούσε τον οδηγό μιας άλλης ομάδας. Προς το τέλος της ώρας, σε όσες ομάδες δήλωναν ότι είχαν ολοκληρώσει και τον οδηγό και τον έλεγχο του, η εκπαιδευτικός ζήτησε να προχωρήσουν και στην αυτοαξιολόγηση της ομάδας όσον αφορά τον τρόπο που εργάστηκαν (πνεύμα συνεργασίας, κατανομή εργασιών, διαχείριση χρόνου) και να την παρουσιάσουν προφορικά, μόλις ήταν έτοιμες.

2^η ώρα: Ετεροαξιολόγηση

Η εκπαιδευτικός ανέθεσε σε κάθε ομάδα να αξιολογήσει τον οδηγό μιας άλλης ομάδας. Τόνισε ότι όλες οι ομάδες θα λάμβαναν από την ίδια δύο βαθμούς. Ο ένας θα αφορούσε τον οδηγό που είχαν δημιουργήσει και ο άλλος την αξιολόγηση που θα έκαναν στον οδηγό άλλης ομάδας. Συνεπώς ήταν σημαντικό η ετεροαξιολόγηση να γίνει με μεγάλη σοβαρότητα και προσοχή, γιατί κάθε ομάδα έπρεπε να αποδείξει ότι μπορεί να εντοπίσει τόσο τα πλεονεκτήματα όσο και τα μειονεκτήματα ενός κειμένου.

Κάθε ομάδα όφειλε να μελετήσει τον οδηγό ως προς όλα τα κριτήρια αξιολόγησης εκτός από αυτά που αφορούσαν τον τρόπο δουλειάς της ομάδας (πνεύμα συνεργασίας, κατανομή εργασιών, διαχείριση χρόνου). Όφειλε να δώσει έναν χαρακτηρισμό (...μέτρια, καλά, πολύ καλά...) για κάθε κριτήριο και κυρίως να αιτιολογήσει τον χαρακτηρισμό που έδωσε. Στο τέλος της ώρας οι ομάδες παρέδωσαν

σε φύλλο χαρτί την αξιολόγησή τους (χειρόγραφο) όπου ανέφεραν, βέβαια, ποια ομάδα αξιολόγησε και τον οδηγό ποιας ομάδας αξιολόγησε.

1 ώρα στο εργαστήριο φιλολογικών μαθημάτων

Ανατροφοδότηση

Η εκπαιδευτικός είχε φροντίσει από την προηγούμενη μέρα να αποθηκεύσει στους σταθμούς εργασίας τα διορθωμένα και σχολιασμένα ψηφιακά αρχεία των οδηγών και στο διάλειμμα πριν τη διδακτική ώρα φρόντισε αυτά να είναι ανοικτά στις οθόνες. Όταν κτύπησε το κουδούνι και το τμήμα ήρθε στο εργαστήριο, οι ομάδες κλήθηκαν να μελετήσουν τις διορθώσεις και τα σχόλια της εκπαιδευτικού και να κάνουν όσες αλλαγές χρειαζόταν, για να πάρει οριστική μορφή το αρχείο. Επίσης, τους παραδόθηκαν ελεγμένες από την εκπαιδευτικό οι χειρόγραφες αξιολογήσεις που είχαν κάνει για τον οδηγό άλλης ομάδας και κλήθηκαν να δουν ποιες παρατηρήσεις τους ήταν εύστοχες και ποιες όχι.

Αφού ολοκληρώθηκε η δραστηριότητα, η αποτελεσματικότητά της αξιολογήθηκε με τα εξής κριτήρια: α) τον βαθμό πραγματικής εμπλοκής των παιδιών σε αυτήν (το ενδιαφέρον που εκδήλωσαν σε όλες τις φάσεις και το μέγεθος της προσπάθειάς τους για καλό τελικό αποτέλεσμα), β) τον βαθμό ανταπόκρισής τους στα επιμέρους κριτήρια της αξιολόγησης των ομάδων, γ) τον βαθμό συνειδητοποίησης και αξιοποίησης των δυνατοτήτων βελτίωσης του κειμένου που παρέχουν τα ψηφιακά εργαλεία που χρησιμοποίησαν. Γενικά η αποτίμηση ήταν θετική.

5^η δραστηριότητα (2 ώρες στην αίθουσα διδασκαλίας)

Περιγραφή μη υλικών χαρακτηριστικών ενός προσώπου

Η εκπαιδευτικός υποδέχθηκε το τμήμα έχοντας απλώσει στο πάτωμα δίπλα στον πίνακα δύο κομμάτια χαρτί του μέτρου (μήκους 1,5 μ. το καθένα). Ζήτησε από δύο μικρόσωμα αγόρια του τμήματος να ξαπλώσουν πάνω σε αυτά τα κομμάτια χαρτί και

έδωσε παστέλ σε ορισμένα άλλα που προσφέρθηκαν, για να σχεδιάσουν το περίγραμμα του σώματος κάθε αγοριού. (Θα μπορούσε το περίγραμμα να είχε σχεδιαστεί προηγουμένα από την εκπαιδευτικό, αλλά αποδείχθηκε ότι η επιλογή αυτό να γίνει μέσα στην τάξη κινητοποίησε έντονα το ενδιαφέρον των μαθητών/τριών καθώς και ότι δεν ήταν κάτι ιδιαίτερα χρονοβόρο). Εντωμεταξύ ανέθεσε σε κορίτσια του τμήματος να μοιράσουν σε κάθε θέση χαρτάκια post-it δύο διαφορετικών χρωμάτων. Όταν σχεδιάστηκαν τα περιγράμματα, τα δύο αγόρια σηκώθηκαν και πάνω από τη μία φιγούρα γράφτηκε η λέξη «Εκπαιδευτικός» ενώ πάνω από την άλλη η λέξη «Μαθητής/τρια».

Ενώ οι δύο φιγούρες κολλιούνταν με χαρτοταινία στον πίνακα από ψηλά αγόρια και κορίτσια, η εκπαιδευτικός εξήγησε ότι τώρα που πλέον είχαν εξοικειωθεί με τον χώρο και το νέο τους τμήμα, ήρθε η στιγμή για να συζητήσουν για ένα συμβόλαιο που πρέπει να υπογράψουν η εκπαιδευτικός και οι μαθητές/τριες, για να καθορίσουν τους κανόνες της συνεργασίας μεταξύ μαθητών/τριών αλλά και μεταξύ εκπαιδευτικού και μαθητών/τριών. Η εκπαιδευτικός πρότεινε τα συμβόλαια να ξεκινούν με την εξής διατύπωση: «Δεσμεύομαι πως θα καταβάλλω κάθε προσπάθεια, ώστε να ανταποκριθώ στον ρόλο μου όπως αυτός περιγράφεται στη συνέχεια». Και θα ακολουθεί η περιγραφή των αρετών που αρμόζουν σε εκπαιδευτικούς και μαθητές/τριες αντίστοιχα.

Σε πρώτο στάδιο λοιπόν οι μαθητές/τριες κλήθηκαν να σκεφτούν ποιες αρετές οφείλουν να έχουν αφενός οι εκπαιδευτικοί, αφετέρου οι μαθητές/τριες και να σχηματίσουν προτάσεις, οι οποίες να περιγράφουν με σαφήνεια αλλά λακωνικά ό,τι θεωρούν πως πρέπει να ισχύει. Για τον σχηματισμό κάθε πρότασης μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν: α) το ρήμα είναι συνοδευόμενο από κάποια κατηγορούμενα, επίθετα ή ουσιαστικά (δόθηκε η ευκαιρία σε αυτό το σημείο να κληθούν οι μαθητές/τριες να θυμηθούν τους όρους *συνδεδετικό ρήμα και κατηγορούμενο*), β) κάποιο άλλο ρήμα (πάντα σε χρόνο ενεστώτα, αφού οι αρετές πρέπει να ισχύουν γενικώς,

διαρκώς). Επίσης είχαν τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν προτάσεις καταφατικές ή αρνητικές (δόθηκε η ευκαιρία σε αυτό το σημείο να γνωρίσουν οι μαθητές/τριες αυτά τα δύο είδη προτάσεων). Κάθε μία πρόταση θα την κατέγραφαν σε διαφορετικό χαρτάκι post-it (είχε συμφωνηθεί στα χαρτάκια ποιου χρώματος θα έγραφαν για την εκπαιδευτικό και ποιου χρώματος για τον/την μαθητή/τρια).

Τους προτάθηκε πρώτα να ξεκινήσουν με τα χαρτάκια της εκπαιδευτικού και όταν τα ετοιμάσουν, να πάρουν σειρά (να σχηματίσουν μια ουρά προτεραιότητας) για να τα κολλήσουν, διαβάζοντας φωναχτά τι γράφει το καθένα. Όσα από τα χαρτάκια αφορούν τις σχέσεις/τη στάση προς τα άλλα μέλη της σχολικής κοινότητας θα κολλιούνταν έξω από το περίγραμμα της φιγούρας, τα υπόλοιπα στο εσωτερικό του περιγράμματος. Οι μαθητές/τριες όφειλαν να προσέχουν να μην κολλήσουν χαρτάκι που επαναλαμβάνει κάποιον χαρακτηρισμό ο οποίος έχει ήδη ακουστεί. Μετά επαναλήφθηκε το ίδιο με τα χαρτάκια για τις αρετές μαθητών/τριών.

Σε δεύτερο στάδιο διαβάστηκαν όλα τα χαρτάκια κάθε φιγούρας. Ήταν η στιγμή να γίνουν διευκρινίσεις/συμπληρώσεις ή να διατυπωθούν διαφωνίες (και από την εκπαιδευτικό, αν είχε χρειαστεί, αλλά τελικά οι προτάσεις των μαθητών/τριών κινήθηκαν απολύτως εντός πλαισίου, καλύπτοντας μάλιστα όλα τα σημαντικά θέματα). Η ολομέλεια ενέκρινε όλες τις διατυπώσεις. Η εκπαιδευτικός ρώτησε ποιο παιδί θα ήθελε να περάσει σε αρχείο επεξεργαστή κειμένου τις δεσμεύσεις της εκπαιδευτικού και ποιο τις δεσμεύσεις των μαθητών/τριών. Οι δεσμεύσεις θα έπρεπε να διατυπωθούν σε πρώτο ενικό πρόσωπο. Τα αρχεία θα ελέγχονταν για τυχόν λάθη/παραλείψεις από την εκπαιδευτικό στην επόμενη συνάντηση και στη μεθεπόμενη οι μαθητές/τριες θα υπέγραφαν τις δικές τους δεσμεύσεις και η εκπαιδευτικός τις δικές της.

Σε τρίτο στάδιο η εκπαιδευτικός ρώτησε το τμήμα πώς θα μπορούσαν να δομηθούν αυτά τα κείμενα που θα περιέγραφαν τις αρετές των «καλών» εκπαιδευτικών και των «καλών» μαθητών/τριών. Ρώτησε αν μπορούσαν να δομηθούν με τη λογική που δομήθηκαν οι περιγραφές που μελέτησαν ή δημιούργησαν στα προηγούμενα μαθήματα. Κάποια μαθήτρια απάντησε ότι δεν μπορούσε να στηριχθεί η δομή στη μετακίνηση από χώρο σε χώρο και οι συμμαθητές/τριές της συμφώνησαν. Η εκπαιδευτικός ζήτησε να εξηγήσουν γιατί συνέβαινε αυτό και εκμαίευσε την απάντηση ότι δεν ήταν υλικό αυτό το αντικείμενο περιγραφής, δεν υπήρχε στον χώρο. Προτάθηκε τότε στους/στις μαθητές/τριες να αναλογιστούν πώς θα περιέγραφαν έναν/μία κολλητό/ή, τον χαρακτήρα και την προσωπικότητά του/της, όχι την εξωτερική του/της εμφάνιση. Πώς θα μπορούσαν να οργανώσουν αυτήν την περιγραφή; Κάποιος απάντησε ότι θα μπορούσε η περιγραφή να χωριστεί όπως είχαν χωριστεί τα χαρτάκια στις φιγούρες, δηλαδή σε χαρακτηριστικά που αφορούν τις σχέσεις με τους άλλους και σε αυτά που αφορούν τον ίδιο. Ζητήθηκε από τους/τις μαθητές/τριες να αναφέρουν παραδείγματα, δηλαδή κάποια χαρακτηριστικά που θα περιλάμβαναν στην παράγραφο που θα αφορούσε τις σχέσεις με τους άλλους και

κάποια χαρακτηριστικά που θα περιλάμβαναν στην άλλη παράγραφο. Στη συνέχεια ρωτήθηκαν αν θα μπορούσαν να χωρίσουν αλλιώς την περιγραφή και δόθηκε η απάντηση ότι θα μπορούσαν να περιγράψουν τα προτερήματα σε μια παράγραφο και τα ελαττώματα σε μια άλλη.

Τέλος, η εκπαιδευτικός τούς ανέθεσε ως εργασία για το σπίτι να επιλέξουν έναν αγαπημένο ήρωα ή μια αγαπημένη ηρωίδα βιβλίου και να περιγράψουν την προσωπικότητά του/της, ακολουθώντας μια από τις δύο εναλλακτικές δομές που συζητήθηκαν. Είχαν τη δυνατότητα να επιλέξουν αν θα γράψουν την εργασία χειρόγραφα ή στον υπολογιστή. (Τελικά όλες οι εργασίες παραδόθηκαν στο επόμενο μάθημα χειρόγραφα, συνεπώς διορθώθηκαν και χειρόγραφα).

Στη δραστηριότητα αυτή οι μαθητές/τριες αξιολογήθηκαν βάσει των εξής κριτηρίων: α) σαφής και περιεκτική διατύπωση των «αρετών», β) παρακολούθηση των προτάσεων των υπόλοιπων συμμαθητών/τριών και μη επανάληψή τους, γ) συμμετοχή με επιχειρήματα στη «διαπραγμάτευση» για την τελική διαμόρφωση των δεσμεύσεων, δ) συμμετοχή στη συζήτηση για τη δομή του συμβολαίου. Η ίδια η δραστηριότητα αποτιμήθηκε θετικά, γιατί κατάφερε να εμπλέξει ενεργά το σύνολο των μαθητών/τριών και από τις επόμενες εβδομάδες φάνηκε να έχει συμβάλει στη δημιουργία καλού παιδαγωγικού κλίματος στο τμήμα.

Ολοκλήρωση 5^{ης} δραστηριότητας (λίγα λεπτά στην αρχή της ώρας)

Στο επόμενο μάθημα παραδόθηκαν τα ψηφιακά αρχεία και έγιναν από την εκπαιδευτικό οι απαραίτητες διορθώσεις στα «συμβόλαια τιμής» και στο μεθεπόμενο μάθημα στην αρχή της διδακτικής ώρας διαβάστηκε πρώτα το συμβόλαιο που θα υπέγραφε η εκπαιδευτικός και το υπέγραψε ενώπιον του τμήματος και ύστερα διαβάστηκε το συμβόλαιο των μαθητών/τριών και υπογράφηκε από όλους/ες.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/-Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Α΄

Η πρώτη αποστολή σας

Όπως και εσείς φέτος, κάθε χρόνο τα «**πρωτάκια**» που έρχονται στο Βαρβάκειο, τις πρώτες μέρες **δυσκολεύονται να προσανατολιστούν** στο νέο σχολείο τους. Η αποστολή σας είναι λοιπόν να ετοιμάσετε έναν «**οδηγό**», ο οποίος να παρουσιάζει τη διαρρύθμιση των εσωτερικών και εξωτερικών χώρων του σχολείου. Έτσι και εσείς θα καταφέρετε πολύ γρήγορα να κινείστε άνετα αλλά και τα επόμενα «πρωτάκια» θα τα βοηθήσετε να μην ταλαιπωρηθούν, όταν πρωτοέρθουν.

Ο τρόπος εργασίας

Θα δουλέψετε χωρισμένοι σε **ομάδες** (αρχικά δυάδες, στη συνέχεια τετράδες).

Για να είναι αποδοτική και ευχάριστη η δουλειά σας, θα πρέπει να σεβαστείτε ορισμένους **κανόνες**:

- α) πρέπει να υπάρχει ανάμεσά σας **πνεύμα συνεργασίας** (και όχι ανταγωνισμού),
- β) όλοι/ες πρέπει να είστε «**καλοί ακροατές**» των απόψεων των συνεργατών σας και να τις σέβεστε,
- γ) πρέπει να **μοιράζεστε δίκαια τη δουλειά** για την ολοκλήρωση κάθε φάσης της αποστολής.

Η συνολική διαδικασία

Τα βήματα που θα ακολουθήσετε είναι τα εξής:

- α) **Ξενάγηση** στους χώρους του σχολείου από τη φιλόλογο και φωτογράφησή τους.
- β) Δημιουργία **παρουσιάσεων** στους υπολογιστές του σχολείου, βασισμένων στις φωτογραφίες που θα έχει συγκεντρώσει κάθε ομάδα στην ξενάγηση.

γ) Συγγραφή του **κειμένου** του οδηγού και εικονογράφησή του με τα σχεδιαγράμματα και τις φωτογραφίες.

δ) **Ετεροαξιολόγηση** των ομάδων.

Η σημερινή διαδικασία

1. Στην ξενάγηση «οι φωτογράφοι» θα φωτογραφίζουν τον κάθε ξεχωριστό χώρο και οι υπόλοιποι/ες θα κρατούν σημείωση στον πίνακα που βρίσκεται στην πίσω σελίδα του φύλλου εργασίας. (Πάρτε ένα μολύβι και ένα βιβλίο ή ένα χοντρό τετράδιο, για να γράφετε ακουμπώντας πάνω του το φύλλο εργασίας).
2. Στην περίπτωση των αιθουσών και των εργαστηρίων, θα πρέπει εκτός από τη χρήση ή την ονομασία του χώρου να σημειώνεται στην 3^η στήλη ο αριθμός της αίθουσας.

Καλή επιτυχία!

Αριθμός φωτογρ.	Όροφος	Ονομασία ή χρήση του χώρου	Αριθμός αίθουσας
1			
2			
3			
4			

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Β΄

Η σημερινή διαδικασία

Μετά την προετοιμασία της προηγούμενης συνάντησης, σήμερα κάθε δυάδα θα ετοιμάσει τη δική της παρουσίαση των χώρων του σχολείου. Η παρουσίαση θα σχολιαστεί στην ολομέλεια του τμήματος και θα βελτιωθεί στην επόμενη συνάντησή μας, γι' αυτό δεν πρέπει να ξεχάσει καμιά δυάδα να φέρει το στικάκι με το αποθηκευμένο αρχείο.

Τα βήματα που θα ακολουθήσετε είναι τα εξής:

1. Βάζετε στη θύρα USB το στικάκι με τις φωτογραφίες σας.
2. Στην οθόνη του υπολογιστή σας βλέπετε ανοικτό ένα νέο αρχείο παρουσίασης. Στην πρώτη διαφάνεια κάνετε κλικ στο πλαίσιο που υπάρχει για τον τίτλο και πληκτρολογείτε έναν τίτλο. Στο πλαίσιο για τον υπότιτλο πληκτρολογήστε «των» και συμπληρώστε δίπλα τα ονοματεπώνυμά σας.
3. Κάνετε κλικ πάνω στην 1^η διαφάνεια όπως εμφανίζεται στη στήλη αριστερά και πατάτε enter, για να δημιουργήσετε μια νέα διαφάνεια.
4. Κάνετε κλικ πάνω στο πλαίσιο για τον τίτλο και πληκτρολογείτε τη χρήση του χώρου από τον οποίο έχετε αποφασίσει να αρχίσετε την παρουσίαση.
5. Κάνετε κλικ στο πλαίσιο κάτω από τον τίτλο και από την μπάρα του μενού στο πάνω μέρος της οθόνης επιλέγετε «εισαγωγή» και μετά επιλέγετε «εικόνα».
6. Στο παράθυρο που ανοίγει αναζητείτε στην αριστερή στήλη τον «Υπολογιστή», βρίσκετε από κάτω το εικονίδιο για το στικάκι σας και κάνετε κλικ πάνω του.
7. Από το παράθυρο που ανοίγει βρίσκετε τη φωτογραφία του χώρου που μόλις πληκτρολογήσατε και κάνετε κλικ πάνω της. Αμέσως θα εμφανιστεί στη θέση

κάτω από τον τίτλο της διαφάνειας. Σέρνοντας τις γωνίες μπορείτε να τη μεγαλώσετε ή να τη μικρύνετε.

8. Πριν προχωρήσετε στην επόμενη διαφάνεια θα αποθηκεύσετε το αρχείο στην επιφάνεια εργασίας και στο USB που βρίσκεται ήδη συνδεδεμένο στον υπολογιστή: Επιλέγετε «Αποθήκευση ως» και στο παράθυρο που θα εμφανιστεί επιλέγετε από την αριστερή στήλη την «Επιφάνεια εργασίας». Μετά επιλέγετε ξανά «Αποθήκευση ως» και από την αριστερή στήλη αναζητείτε τον «Υπολογιστή» και επιλέγετε το εικονίδιο για το στικάκι σας.
9. Επαναλαμβάνετε τα βήματα 3, 4, 5, 6, 7 και 8 για να δημιουργήσετε μια νέα διαφάνεια, όπου θα παρουσιάσετε έναν άλλο χώρο και το ίδιο μέχρι να εξαντλήσετε τη λίστα που έχετε ετοιμάσει.
10. Τα κριτήρια για την αξιολόγηση της εργασίας είναι τα εξής:
 - α) ο τρόπος εργασίας κάθε δυάδας (πνεύμα συνεργασίας, δίκαιη κατανομή εργασιών, καλή χρήση του χρόνου)
 - β) η δομή της παρουσίασης και
 - γ) η πληρότητα της παρουσίασης.

Καλή επιτυχία!

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Γ΄

Η σημερινή αποστολή σας

Πριν να προχωρήσετε στη σύνταξη του οδηγού, θα μελετήσετε κάποια κείμενα περιγραφής σχολικών χώρων, ώστε να βοηθηθείτε στη σύνταξη του δικού σας κειμένου.

Η διαδικασία

1. (εργάζεστε ατομικά): Διαβάζετε σιωπηλά το πρώτο κείμενο, αναζητώντας λέξεις ή φράσεις ή προτάσεις που προσδιορίζουν τον τόπο.
2. (εργάζεστε σε дуάδες): Αναζητήστε βοηθούμενοι/ες και από τους τοπικούς προσδιορισμούς τη λογική με την οποία έχει δομήσει την περιγραφή της η Καράγιωργα: α) πώς ξεκινά το κείμενό της; β) τι περιγράφει πρώτα, τι στη συνέχεια; γ) πώς «κλείνει» το κείμενό της; δ) με ποια λογική έχει χωριστεί το κείμενο σε παραγράφους;
3. (συνεχίζετε να εργάζεστε σε дуάδες): Προσπαθήστε να διακρίνετε μέσα από λέξεις ή εκφράσεις του κειμένου αν η στάση της συγγραφέα απέναντι στο πρώην σχολείο της είναι θετική ή αρνητική ή ουδέτερη. Πρέπει να μπορείτε να υποστηρίξετε την απάντησή σας με την παράθεση συγκεκριμένων λέξεων ή εκφράσεων του κειμένου.
4. (εργάζεστε ατομικά): Διαβάζετε σιωπηλά το κείμενο 2, επιχειρώντας να συγκρίνετε το ύφος της περιγραφής αυτής με την περιγραφή των ελληνικών σχολείων της Μανσούρας.
5. (εργάζεστε σε дуάδες): Ανταλλάξτε απόψεις για να χαρακτηρίσετε το ύφος του κειμένου 2 και να εντοπίσετε πώς επιτυγχάνεται το ύφος του συγκεκριμένου κειμένου (συγκρίνετε με το προηγούμενο για να διευκολυνθείτε).
6. (ανάθεση για το σπίτι): Μέχρι την επόμενη συνάντηση πρέπει να επιλέξετε ποια από τις δύο εκδοχές της περιγραφής νομίζετε πως ταιριάζει στον οδηγό που θα

δημιουργήσετε ή ποια ταιριάζει σε εσάς καλύτερα. Δε θα αξιολογηθείτε για το τι θα διαλέξετε αλλά για το αν αυτό που διαλέξατε τελικά θα το εφαρμόσετε σωστά στην πράξη.

Επιπλέον, δεν πρέπει την επόμενη φορά να ξεχάσετε να φέρετε το βελτιωμένο αρχείο παρουσίασης, γιατί αυτό θα αποτελέσει τον «σκελετό» για το κείμενό σας.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Δ΄

Α) Δρώμενα

Προετοιμάζω και παρουσιάζω θεατρικά έναν διάλογο με τον/τη διπλανό/ή μου.

- 1) Θεωρώ ότι κάποιος καθηγητής έδωσε υπερβολικά πολλές σελίδες για επανάληψη. Πώς θα εκφράσω αυτή μου τη γνώμη
 - α) στον συμμαθητή μου στο διάλειμμα
 - β) στους γονείς μου στο σπίτι
 - γ) στον γείτονα που με ρωτά στο ασανσέρ τι έχω
 - δ) στον ίδιο τον καθηγητή, αν είμαι πρόεδρος της τάξης;

- 2) Είμαι στο τραπέζι και το φαγητό που σερβίρεται δε μου αρέσει. Τι θα πω αν
 - α) τρώω σπίτι μου και το φαγητό το μαγείρεψε η μητέρα μου
 - β) είμαι καλεσμένος/η στο σπίτι φίλου/ης μου και έχει μαγειρέψει η δική του/της μητέρα
 - γ) είμαι ενήλικος/η και καλεσμένος/η στο σπίτι του διευθυντή/της διευθύντριας μου και έχει μαγειρέψει εκείνος/η
 - δ) είμαι πρεσβευτής σε ξένη χώρα και με έχει καλέσει σε γεύμα ο δήμαρχος της πρωτεύουσας;

- 3) Φοβάμαι πως δεν έχω πάει καλά στο διαγώνισμα που έγραψα σήμερα. Πώς θα εκφράσω την ανησυχία μου
 - α) στον/στην φίλο/η μου στο κινητό
 - β) στον/στην συμμαθητή/τρια μου στο διάλειμμα
 - γ) στον καθηγητή που έβαλε το διαγώνισμα
 - δ) στους γονείς μου;

- 4) Σε μια σχολική εκδρομή ένας καθηγητής ανακοινώνει μια άδικη τιμωρία σε έναν μαθητή, γιατί κάποιος ιδιοκτήτης σε είδη σουβενίρ τον κατηγόρησε ότι έσπασε ένα αντικείμενο (ενώ στην πραγματικότητα κάποιος άλλος συμμαθητής το έχει κάνει). Τι θα πει ο τιμωρημένος μαθητής ενώπιον των συμμαθητών του
- α) στον καθηγητή που τον τιμώρησε
 - β) στον καθηγητή που τον τιμώρησε και που τυχαίνει να είναι θεός του;

B) Αποτελεσματικότητα μηνύματος:

Ποιο σλόγκαν θα μπορούσα χρησιμοποιήσω αν θέλω

- α) να πουλήσω ρούχα για ενήλικες
- β) να πουλήσω ρούχα για παιδιά;

Σκεφτείτε σε ποιον απευθύνεται η διαφήμιση και τι είναι σημαντικό για αυτόν τον δέκτη.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Ε΄

Η σημερινή διαδικασία

Η αποστολή σας βρίσκεται στην τελική ευθεία. Σήμερα θα δημιουργήσετε τον οδηγό σας, ακολουθώντας τα εξής βήματα:

- Βάζετε στη θύρα USB το στικάκι με το αρχείο παρουσίασης (που περιλαμβάνει τις φωτογραφίες με τις λεζάντες, τον χάρτη και τις κατόψεις σας) και το/τα αρχεία με τις πληροφορίες για την ιστορία του σχολείου.
- Στην οθόνη του υπολογιστή σας βλέπετε ανοικτό ένα νέο αρχείο επεξεργαστή κειμένου. Αρχίστε να πληκτρολογείτε το κείμενο βασιζόμενοι/ες στην προετοιμασία που έχετε κάνει για τη δομή του οδηγού και λαμβάνοντας υπόψη τα κριτήρια με τα οποία θα αξιολογηθούν οι εργασίες σας (δείτε παρακάτω).
- Όταν αλλάζετε παράγραφο φροντίζετε να αποθηκεύσετε το αρχείο σας: Επιλέγετε «Αποθήκευση ως», από το παράθυρο που εμφανίζεται αναζητείτε στην αριστερή στήλη τον «Υπολογιστή» και κάνετε κλικ στο στικάκι σας. Έπειτα επαναλαμβάνετε τη διαδικασία, επιλέγοντας όμως αυτήν τη φορά από την αριστερή στήλη την «Επιφάνεια εργασίας».
- Όταν ολοκληρώσετε το κείμενο, θα το εικονογραφήσετε: Κάθε φορά θα επιλέγετε από το αρχείο παρουσίασης τη φωτογραφία που θέλετε και θα πατάτε «αντιγραφή». Μετά τοποθετείτε τον κέρσορα στο σημείο του αρχείου του επεξεργαστή κειμένου όπου θέλετε να προσθέσετε την εικόνα και πατάτε «επικόλληση». Τέλος, πληκτρολογείτε με διαφορετικό μέγεθος ή τύπο γραμματοσειράς μια λεζάντα, η οποία να εξηγεί τι εικονίζεται.

Τα κριτήρια αξιολόγησης

- α) Καλή λειτουργία της ομάδας (πνεύμα συνεργασίας, καλή κατανομή εργασιών στη δυάδα και καλή χρήση του χρόνου)
- β) Πλήρης δομή : I. πρόλογος (όπου μπορούν να περιλαμβάνονται και στοιχεία της ιστορίας του σχολείου), II. ανάπτυξη της περιγραφής του χώρου, III. επίλογος
- γ) Σωστός χωρισμός σε παραγράφους (σε κάθε αλλαγή εστίασης στον χώρο)
- δ) Πιστή εφαρμογή της απόφασης για υποκειμενική ή «ουδέτερη» περιγραφή
- ε) κατάλληλο ύφος, που λαμβάνει υπόψη το κοινό στο οποίο απευθύνεται το κείμενο
- στ) επιτυχημένη εικονογράφηση
- η) αισθητική του εξωφύλλου και γενικά ολόκληρου του κειμένου.

Καλή επιτυχία!

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το σενάριο μπορεί να εφαρμοστεί και εν μέρει, δηλαδή να επιλεγούν ορισμένες από τις επιμέρους δραστηριότητες, καθώς έχουν μια αυτονομία.

Είναι δυνατόν να περιοριστεί ο σχολικός χρόνος που απαιτήθηκε στους σταθμούς εργασίας, αν λειτουργήσει μια εκπαιδευτική πλατφόρμα για το τμήμα που να διευκολύνει τη συνεργατική γραφή εκτός σχολικού χώρου. Επίσης, η διαδικασία της ετεροαξιολόγησης μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσω μιας εκπαιδευτικής πλατφόρμας. Θα μπορούσαν μάλιστα να αναδειχθούν με αυτόν τον τρόπο και οι «καλύτεροι» οδηγοί, οι οποίοι θα μπορούσαν να προταθούν στη σχολική κοινότητα προς ανάρτηση στην ιστοσελίδα του σχολείου, ώστε να διευκολύνουν πραγματικά την επόμενη φουρνιά μαθητών/τριών της Α΄ Γυμνασίου.

Σε περίπτωση που η υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου και ο προσωπικός εξοπλισμός των μαθητών/τριών του τμήματος δεν το επιτρέπει, θα μπορούσε ο οδηγός για το νέο σχολείο να δημιουργηθεί και χειρόγραφα, εικονογραφημένος με ζωγραφιές των παιδιών ή εκτυπωμένες φωτογραφίες. Σε αυτήν την περίπτωση θα πρέπει η δραστηριότητα να προχωρήσει στο τελικό στάδιο μετά από αναλυτικό σχεδιασμό καθώς και εξονυχιστικό έλεγχο του σχεδιασμού, καθώς, σε αντίθεση με την παραγωγή λόγου με ψηφιακά εργαλεία, στη χειρόγραφη παραγωγή δεν είναι καθόλου εύκολη η εκ των υστέρων διόρθωση.

Η δραστηριότητα δημιουργίας οδηγού θα μπορούσε να εφαρμοστεί και στην περίπτωση μιας εκπαιδευτικής επίσκεψης του τμήματος ή μιας ομάδας περιβαλλοντικού ή πολιτιστικού προγράμματος σε κάποιον χώρο αρχαιολογικό κλπ. Μπορεί η αποστολή τους να έχει κατάληξη τη δημοσίευση του καλύτερου οδηγού στην ιστοσελίδα ή το περιοδικό του σχολείου (έντυπο ή ηλεκτρονικό). Αναμένεται να είναι έτσι πολύ πιο συγκεντρωμένα τα παιδιά όταν ξεναγούνται ή όταν τους έχει ανατεθεί η διερεύνηση ενός χώρου (κατακτούν, συνεπώς, περισσότερες «γνώσεις για

τον κόσμο») αλλά κυρίως η εξάσκηση σε περιγραφικά κείμενα αποκτά πραγματικό νόημα, όταν συνδέεται με τέτοιες επισκέψεις.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Γενικά, το σενάριο ενεργοποίησε το ενδιαφέρον των μαθητών/τριών για τη μαθησιακή διαδικασία. Επίσης, φάνηκε να βοηθά στην κατανόηση βασικών όρων της μεταγλώσσας και να διευκολύνει την αναπλαισίωση θεωρητικών γνώσεων. Τέλος, συνέβαλε στην ανάπτυξη δεσμών και σχέσεων εμπιστοσύνης μεταξύ των μελών του τμήματος και μεταξύ εκπαιδευτικού και μαθητών/τριών, άρα γενικά στη δημιουργία ενός ικανοποιητικού παιδαγωγικού κλίματος στην τάξη.

Παρότι ο αρχικός σχεδιασμός δεν μπόρεσε να εφαρμοστεί ακριβώς όπως προβλεπόταν, βρέθηκαν εναλλακτικές λύσεις, για να προσαρμοστεί στους περιορισμούς που προέκυψαν στην πράξη (ολοκλήρωση της συνεργατικής παραγωγής λόγου στον χώρο του σχολείου και μόνο και ετεροαξιολόγηση επίσης στον χώρο του σχολείου). Δυστυχώς, αυτές οι λύσεις υπήρξαν περισσότερο χρονοβόρες, γι' αυτό και δεν εφαρμόστηκε η τελευταία δραστηριότητα του αρχικού σχεδιασμού (μελέτη σχολικών ιστοσελίδων και προτάσεις για τη βελτίωση της ιστοσελίδας του συγκεκριμένου σχολείου).

Σε κάποια σχολεία μπορεί να υπάρξει δυσκολία στην εφαρμογή, καθώς προβλέπονται αρκετές ώρες στο εργαστήριο πληροφορικής και, είτε για αντικειμενικούς λόγους είτε λόγω απροθυμίας του υπεύθυνου συναδέλφου, συχνά δεν είναι εύκολο αυτές να εξασφαλισθούν. Επίσης, για την εφαρμογή του σεναρίου προβλέπεται ένας μη ευκαταφρόνητος αριθμός διδακτικών ωρών, και ο/η εκπαιδευτικός που θα το εφαρμόσει θα φαίνεται να έχει καθυστερήσει στην ύλη σε σχέση με τους υπόλοιπους συναδέλφους που διδάσκουν το ίδιο αντικείμενο. Τα

μαθησιακά αποτελέσματα πάντως είναι πολύ ικανοποιητικά και με αυτή την έννοια ο χρόνος που αφιερώνεται είναι μια σωστή επένδυση από διδακτική άποψη.

Τέλος, πιθανόν να χρειαστούν συζητήσεις με τους γονείς, για να αντιληφθούν ότι ο σχεδιασμός βρίσκεται απολύτως εντός του πλαισίου που θέτει το Α.Π.Σ. του γνωστικού αντικειμένου, παρότι αξιοποιείται ελάχιστα το σχολικό εγχειρίδιο.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Bruns, A. & S. Humphreys. 2007. Building Collaborative Capacities in Learners: The *M/cyclopedia* Project Revisited.

<http://www.wikisym.org/ws2007/proceedings.html>. [1.2.2013].

Κουτσογιάννης, Δ., Μ. Παυλίδου & Ι. Χαλισιάνη. 2012. Μελέτη για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: γενικό πλαίσιο και ιδιαιτερότητες. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

<http://dialogos.greek-language.gr/mod/folder/view.php?id=15>. [11.10.2012]

Ματσαγγούρας, Η. 2008. *Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση*. Αθήνα: Γρηγόρη.

Νέζη, Μ. 2010. Εκπαιδευτικές εφαρμογές wiki. Στο *Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης, Τεύχος 3: Κλάδος ΠΕ02*. Πάτρα: ΕΑΠΥ.

Φρυδάκη, Ευ. 2005. *Γενική διδακτική Α΄*. Αθήνα: Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Κείμενα εκτός σχολικού εγχειριδίου

1. Σχολεία των Ελλήνων παροίκων της Μανσούρας, πόλης στο Δέλτα του Νείλου

Ακολουθεί απόσπασμα από το βιβλίο «Αίγυπτος, Μανσούρα και η εκεί ελληνική ζωή μας», στο οποίο μια Ελληνίδα ποιήτρια καταγράφει τις αναμνήσεις των πρώτων χρόνων της ζωής της στην πόλη του Δέλτα του Νείλου Μανσούρα. Πρόκειται για την Ολυμπία Καράγιωργα, η οποία γεννήθηκε στην Αίγυπτο από Έλληνες μετανάστες (που στην Αίγυπτο λέγονταν πάροικοι).

Στη Μανσούρα, σ' εκείνο το κομμάτι της γης πλάι στο Νείλο, μια χούφτα Έλληνες, ποτέ πιο πολλοί από 200-250 οικογένειες, φτιάξαμε μια ανθηρή ελληνική παροικία και τα ωραιότερα, ίσως, ελληνικά νεοκλασικά σχολεία της Αιγύπτου, τα «Ελληνικά Εκπαιδευτήρια Μανσούρας».

Το σχολείο δεν βρισκόταν μέσα στην πόλη. Γι' αυτό και έξω από τα μεγάλα παράθυρα των τάξεων στο πίσω μέρος του σχολείου το μάτι χαιρόταν τον ελεύθερο ουρανό και την πλούσια γη να οργώνεται με ζώα και αλέτρι από τους *φελλάχους*, τους Αιγύπτιους αγρότες. Σκηνές σαν ζωγραφίες που ξεπήδησαν από τις τοιχογραφίες των χρόνων που βασίλευαν οι Φαραώ.

Ήταν εξάισια και μεγαλόπρεπη η είσοδος στον περιφραγμένο χώρο, θύμιζε τα Προπύλαια της Ακρόπολης! Καθώς κατέβαινες τον ελαφρό κατήφορο να μπεις στον χώρο του Σχολείου, έβλεπες απέναντι δεξιά τα φουντωτά φλογόδενδρα, τα δέντρα με τα στρογγυλά κοκκινόχρωμα μπουκέτα και το Νείλο πιο πέρα αριστερά.

Και ήταν απέραντος ο περιφραγμένος χώρος: ολόκληρα 20-21 στρέμματα ολόδικά μας, για εμάς τα τυχερά Ελληνόπουλα της Μανσούρας, να παίζουμε, να τρέξουμε να ονειρευτούμε. Προχωρώντας από την πύλη προς το σχολικό κτίριο, στο δεξί χέρι απλώνονταν δέκα στρέμματα όπου είχαν διαμορφωθεί γήπεδα ποδοσφαίρου, βόλεϊ, τένις, μπάσκετ, ένα σκάμμα για άλμα εις μήκος και άλμα επί κοντώ, ένα υπόστεγο με τραπέζια πινακ-πόνγκ και μια παιδική χαρά για τα μικρότερα παιδιά. Αριστερά υπήρχε κήπος με δέντρα, παρτέρια με λουλούδια και πάγκους προστατευμένους από τον ήλιο. Υπήρχε κάπου εκεί και ένα μαρμάρινο ρολόι ηλιακό, να βλέπεις την ώρα από τον ήλιο, μια αρχαία αίσθηση ζωής.

Ερχόταν και από αλλού αυτή η αίσθηση: από το αρχαιοπρεπές ύψος του σχολικού κτιρίου, όπως και της πύλης. Ψηλά στο κέντρο της πρόσοψης ένα τρίγωνο ανάμεσα από δύο ακροκέραμα και εκεί κυμάτιζε η σημαία. Η γαλανόλευκη, η ελληνική! Τώρα που το σκέφτομαι, γύρω η αιγυπτιακή Μανσούρα και εκεί ψηλά η Μανσούρα η ελληνική.

Εκεί έζησα δώδεκα χρόνια ευτυχίας καθημερινής!

Καράγιωργα, Ο. 2005. *Αίγυπτος, Μανσούρα και η εκεί ελληνική ζωή μας*. Αθήνα: Κέντρο Ελληνικής Παράδοσης.

2. ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΗΛΕΩΝ

Το κείμενο που ακολουθεί προέρχεται από φυλλάδιο της Δημόσιας Βιβλιοθήκης Μηλέων, η οποία βρίσκεται στο χωριό Μηλιές του Πηλίου και αποτελεί τη συνέχεια της βιβλιοθήκης της «Μηλιώτικης Σχολής», σχολή που ιδρύθηκε από προοδευτικούς διανοούμενους και δασκάλους λίγα χρόνια πριν την Ελληνική Επανάσταση.

Το 1814 τρεις Μηλιώτες λόγιοι και υπέρμαχοι των ιδεών του Διαφωτισμού, οι Άνθιμος Γαζής, Γρηγόριος Κωνσταντάς και Δανιήλ Φιλιππίδης, ιδρύουν στις Μηλιές την περίφημη «Μηλιώτικη Σχολή». Η Σχολή εξοπλίστηκε με βιβλία, χάρτες και επιστημονικά όργανα της εποχής. Η σχολή έπαψε οριστικά να λειτουργεί το 1844, όμως το 1928, με δωρεά της Κρυσταλλίας Οικονομάκη, θεμελιώνεται κοντά στην πλατεία του χωριού ένα νέο κτίριο, για να στεγαστούν όσα από τα βιβλία και τα όργανά της σώζονταν ακόμα. Στο κτίριο αυτό στεγάζεται σήμερα η Δημόσια Βιβλιοθήκη Μηλέων

Το ιστορικό τμήμα της βιβλιοθήκης περιλαμβάνει 1658 τίτλους βιβλίων με πολλαπλές εκδόσεις και αντίτυπα που τυπώθηκαν από το 1497 έως το 1899. Η συλλογή των παλαιών βιβλίων αριθμεί σήμερα 3.500 περίπου τόμους. Εκτός από τα έντυπα βιβλία υπάρχουν 19 κατάστιχα, 116 χειρόγραφα του 18^{ου} αι. κυρίως, και 1000 περίπου λυτά έγγραφα. Επίσης σε αυτό το τμήμα εκτίθενται τα σωζόμενα εποπτικά επιστημονικά όργανα της Μηλιώτικης Σχολής και προσωπικά αντικείμενα των ιδρυτών της.

Το δανειστικό τμήμα περιλαμβάνει 13.000 περίπου βιβλία και περιοδικά και εμπλουτίζεται συνεχώς. Παράλληλα πραγματοποιείται η ηλεκτρονική καταγραφή του υλικού της βιβλιοθήκης και η σύνδεσή της με άλλες βιβλιοθήκες και εκπαιδευτικά ιδρύματα. Από το 2003 η βιβλιοθήκη έχει προχωρήσει στην αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών και

παρέχει στο κοινό τη δυνατότητα άμεσης και ελεύθερης πρόσβασης στο διαδίκτυο, καθώς και την ευκαιρία χρήσης ποικίλου εκπαιδευτικού και πληροφοριακού υλικού σε ηλεκτρονική μορφή.